

Bratislava. — A szlovák kormány törvényt készít a zsidó földbirtokok kislejteléséről. Ez az intézkedés körülbelül 40 ezer hektár földbirtokra és néhány ezer házra vonatkozik, amelyeket a zsidóktól elvonnak. Ez lenne az utolsó földbirtok, amit a zsidóktól a szlovák kormány még elvehet.

Genf. — A zsidó világkongresszus genfi irodája kimerítő jelentést adott ki a lengyel zsidóság helyzetéről a németek által elfoglalt területeken. A jelentés, amely megdöbbentő színekben eseteli a német uralom alatt álló területek zsidóságának sorsát, számok és dokumentumok alapján bizonyítja, hogy a katonai műveletek megkezdése óta nem kevesebb, mint negyedmillió zsidó vesztette életét lengyel földön. A dokumentumok megrázó erővel tanuszkodnak a zsidó történelem egyik legsötétebb korszakáról. A jelentés szerint ezidig nem kevesebb, mint a lengyel zsidóság 80 százaléka jutott koldusbotra.

Szalónki. — Kyrimis miniszter Macedónia főkoronázója törvényt jelentett be, amely elrendeli, hogy Szaloniki Vardar negyedének zsidó lakosságát más-hova telepítsék át. Az áttelepítés 50-100 családos csoportokban történik. Az áttelepített zsidók részére állami költségvetésből temetőket és iskolákat építenek. Mint ismeretes, Vardar negyedet az 1917-es félmeles tűzvész elpusztította és azt a Jolnt segítségével építették újra. A negyeden körülbelül 1300 zsidó munkásalád él.

Jeruzsálem. — Az A. C. politikai bizottsága teljes napig tartó értekezletet tartott Jeruzsálemben. Az értekezlet keretében David ben Gurion, a cionista executive elnöke expozé tartott a cionista executive-nek a háború kitörése óta kifejtett politikai tevékenységéről, valamint a jelenlegi politikai erőviszonyokról. Ben Gurion referátuma után vita volt, amelyben többek között Ussiskin, rabbi M. Berlin, dr. Mossinohin, Suprasky, Kaplansky és Zernbabelel vettek részt. A közeli napokban az A. C. politikai bizottság újabb ülést tart, amelynek keretében folytatják a politikai vitát. — A palesztinai kormány halottan certifikátot bocsátott ki a Jewish Agency rendelkezése az azon certifikátok pótlására, amelyek Varsóban veszték az ottani Palesztina Hivatalnál, amidőn az német légi támadás áldozata lett. A Jewish Agency azon lengyel cionistáknak küldte el a certifikátokat, akik jelenleg Romániában és Litvániában tartózkodnak.

Tel-Aviv. — A kormány statisztikai hivatalának jelentése szerint 1939. szeptemberének végén közel másfélmillió, teljes pontossággal: 1.476.915 lélek lakott Palesztinában, 66.523 köbör beudin közülük. Az összlakosság így oszlik meg: Zsidók 428.895 lélek, tavaly 403.498, Mohamedánok 920.896 lélek, tavaly: 825.143, Keresztény 115.019 lélek, tavaly: 190.830. Egyéb 12.105 lélek, tavaly: 11.787. A zsidók e szerint 30, a mohamedánok 60, a keresztények 10 százalékat teszik ki az összlakosságnak.

Róma. — Dr. Almansinek, az olaszországi zsidó hitközségek tanácsa új elnökének kezdeményezésére több hitközséget újraszerveztek. Ezek között van a 2000 lelket számláló florenai hitközség, amelynek elnökévé Cino Vitta professzort választották meg, a turini egyetem volt közjogi tanárát. Újraszervezték továbbá a velencei, bolognai, livornói, merani, anconai hitközségeket is.

Varó. — Hetekkel ezelőtt tömeges letartóztatások voltak Dnyov városban. E letartóztatások nyomán kétszáz zsidónak nyoma veszett. Közülük a helyi közéletnek számos vezetője, Rezsuszovban hetven zsidót letartóztattak és csak azután bocsátották szabadon őket, miután a zsidó hitközség betevener zloty bírságot fizetett le.

New-York. — A birodelszénti zsidó telepítés támogatását szolgáló amerikai bizottság elhatározta, hogy beszünteti működését és vagyonát az ORT nevű zsidó szervezetnek adja át, amely tudvalegven a zsidók mezőgazdasági és ipari tevékenységének előmozdítását szolgálja.

Washington. — A Refuge Economic Corporation dr. Stanton Youngberget bízta meg azzal, hogy 600-800 menekült első telepítését irányítsa Mindanao szigletén, amely a Filippi szigetekhez tartozik. Dr. Youngberg már el is indult Los Angelesből Mindanao. Ezelőtt a Mindanao Exploration Commission titkára volt, amelyet tudvalegven Rosevelt elnök alakított az év elején, hogy kivizsgálja a kolonizációs lehetőségeket Mindanao szigletén. Youngberg évekel ezelőtt igazgatója volt a Filippi szigetek állami mezőgazdasági hivatalának.

Leitner Zoltán BARNÁ POKOL (VILLANÁSOK)

Jeleztük már, hogy lapunk felelős szerkesztőjének, Leitner Zoltánnak rövidesen megjelenik új könyve. Akkoriban úgy közöltük, hogy a mű „Villanások” címen jelenik meg, de mert ez nem fejezi ki eléggé a könyv lényegét, „BARNÁ POKOL” lett a végleges címe a „csaknem 200 oldalas kötetnek. Novelláiban villanás-szerűen mutat rá a szerző azokra a drámai ütköztes történésekre, amelyek ma az egyéni sorsokban lejátszódnak szerze a világon, de különösen Közép- és Keleleturó-pában.

A könyv már a napokban elhagyja a nyomdát és deszes kötéssel, rendkívül érdekes tartalmával bizonyára teljes mértékben ki fogja éleíteni a már eddig is széles körben megnyilvánult előzetes érdeklődést. Leitner Zoltán, aki több, mint két évtizede dolgozik a zsidó publicisztika terén, most mint írót mutatkozik be. Novellisztikus írásait jól ismerik a „Népünk” olvasói, az utóbbi időkben közölt tárcái is mutatják azt a tökéletes technikát, irás-készséget, amellyel témáit megragadja. Olyan realiztikus formában írja meg ezeket az érdekes témákat, ahogyan eddig egyetlen író sem nyúlt a korszerű zsidó problémákhoz. Sem magyar, sem más nyelven.

A könyv iránt igen nagy érdeklődés mutatkozik és mert korlátozott számban jelenik meg, kérjük a „Népünk” előfizetőit és olvasóit, hogy közöljék szerkesztőségünkkel, hogy a megjelenés után elküldjék-e címükre a könyvet.

— A palesztinai bevándorlás 1939 január és november között. Hivatalos bevándorlási statisztika szerint 1939 január elejétől egészen november végéig több mint 21.000 bevándorló érkezett Palesztinába. Ezek közül 12.321 bevándorló legális és kerekben 9000 bevándorló illegálisan vándorolt az országba. A legális bevándorlók közül 3511 kapitalista, 3294 diák és ifjú volt, a többiek a munkások kategóriájába tartoznak.

— Bevezették a nürnbergi törvényeket Nyugat-Lengyelországban. A franciaországi lengyel kormány lapja, a Glos Palszki jelenti, hogy a német hatóságok bevezették a nürnbergi törvényeket Posen, Pomeránia, Schlezia, Zaglenbie, Pul-tuszk és Kalis tartományok területére. A német antisemita törvénykezések ez alkalommal újabb kétszáz ezer zsidót sújtanak. A fenti tartományokban elkobozták és zár alá helyezték az összes zsidó vállalatokat és kereskedéseket. — Ugyancsak a Glos Palszki jelenti, hogy a szovjetorszag okkupáció alatt álló Lembergben jelenleg három lap jelenik meg: egy ukrán, egy lengyel és egy jiddis. Miután jiddis lap számára Lembergben nem akadát újságrögárdá, Oroszországból hoztak biztosokat a lap szerkesztésére.

— Az Aguda részvétele a Keren Hájjeszod akciójában. Mint ismeretes, ezidén történik meg először, hogy az Aguda ortodox vallású zsidó világszervezet testületileg vett részt a Keren Hájjeszod zsidó építőalap kampányában. Az Aguda együttműködése a legnagyobb zsidó országépítő alappal igen kedvező eredményekkel járt és a Keren Hájjeszod főiroda kimutatása szerint az Aguda „Misan” nevű segélyző szerve, amely a palesztinai ortodox vallásos zsidó munkásságot támogatja, október folyamán 125 fontot kapott a Keren Hájjeszodtól.

B-U-M-D-R

JAJ!

Párisban egy lengyelországi zsidó menekült fejcsóválva nézi az új kalendáriumot:
— Te jó Isten! Már megint egy szökőév...

JELENET EGY KÜLFÖLDI BIROSÁG ELŐTT.

Braunt, aki külföldi rádióhíreket hallgatott, a hír elől vezetik, aki megkérdézi:

- Hogy hívják?
- Braun Somának, bíró ur.
- Mi a bűne?
- Külföldi rádióhíreket hallgattam, — mondja a vádlott szepegye.
- És mit hallott?
- Azt hallottam, hogy elűszeszítették egy ten-geralátjárót...
- És?
- És azt is hallottam, hogy lelőttek öt repülő-gépet...
- És?
- Azt is hallottam, hogy a háborút mi nem fogjuk sokáig bírni...
- Na és?
- És a vezérrel kezdett beszélni a srácker...

A bíró kiváncsian felérett:
— Na és mit mondtok?- Nem tudom bíró ur, mert abban a pillanat-ban rámtörték a rádiótelefontek...
- A bíró dühösen az asztala csap:
— Der Schlag soll Sie treffen...

BIHARFÜREDI CSENDELET.

A biharfüredi hegyeknek a karácsonyi ünnepek alatt sok zsidó látogatója volt. A téli sportok vonzóiták oda az ünneplő zsidó közönséget. Ezalatt történt, hogy egy fiatal váradí ügyvéd dícekedett orvos ismerősének, hogy milyen nagyszerűen tud röpléni. Az orvos egy nap elmegy vele röpléni, felhúzzák a röplőt a hegy tetejére. Az ügyvéd kezébe veszi a kormányt és kezdenek szabályosan csuszni lefelé.

Alig csusznak pár métert, az ügyvéd nekivezeti a röplőt egy fának, a röplő felborul és mind a ketten helespottyanak az árokba. Az orvos nyoszörögye feltápszokodik és így szól:
— Így én is tudok vezetni.
— Nagy kunszt, — feleli az ügyvéd — most már könnyű, amikor én megmutattam.

HÁROM NEMZEDEK.

A váradí kisfiút megkérdézi valaki:
— Na, Tomi, megtartottátok-e a karácsonyt?
— Igen, — hangzik a felelet — a nagyapapa meggyújtotta a chanuka gyertyákat, a papa nem ment az irodába és mi, gyerekek, elmentünk a templomba is.

GYANUS JEL.

Az év utolsó napján találkozik Jichok és Mendel. Jichok megkérdi:
— Mi az, Mendel, csak nincs nálad valami baj?
— Miért lenne baj?
— Olyan derűs arccal járklász, hogy azt hittem, meghalondultál.

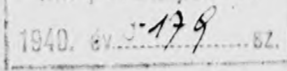
FELTÉTELEZHETŐ.

— Szörnyű, mennyi bajom van a gyomrommal. Ugy érzem, mintha időnként valami felmenne benne, aztán megint le. Fel és le, fel és le.
— Mondd, nem nyeltil le véletlenül egy liftet?

A SZÖVETSÉGES.

Egy lengyelzsidó-menekült valahogy Párisba került és örült feltűnést keltett koftájával, tuncsével és hosszú szakállalval. Először csak néhány gyerek futott utána, aztán több gyerek, aztán sok gyerek, aztán rengeleg gyerek. A lengyel nem törődött velük, de később már a felnőttek is kezdtek utána menni. Már egész nagy, nevető tömeg megy utána, amikor hosszasan megfordul, végignézi a tömeget és így szól:
— Na mi az, nem láttak még szövetségesit?

BUN DE IMPRIMAT.
„GRAFICA”, ORADEA

NEPUNK

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor

REVISTA EVREIASCĂ

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

Amiért még felelni kell...

Kétségtelen, hogy egy dimenzióban még most áttekinthetetlen nagy háború idejét éljük, mégha mostani nem is folytak le tömegesek, mint a régebbi háborúkban. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt sem, hogy Európa legnagyobb népei minden erejüket összeszedik, emberanyagukat, ifjúságukat, pénzüket, jövőjüket, mindent-mindent a mérleg serpenyőjébe vetnek, csakhogy javukra billenjen a döntés és ezt a minden idők legnagyobb háborúját meg is nyerjék. Ha az emberiség létszámát tekintelbe vesszük, akkor Kinával, Oroszországgal, a brit birodalommal, Francia- és Németországgal együtt az emberiség nagyobbik fele máris hadiállapotban van. Hogy mikor, hogyan és milyen körülmények között lesz vége ennek a küzdelemnek, azt ma senki a világon előre nem láthatja?

Amíg a népek gazdasági küzdelme e pillanatban inkább gazdasági léten, de később bizonyára a csatátereken játszódik le, addig egy rettentő másik háború is folyik, amelyet egy szerteszórt nép ellen folytat — mondhatni — a népek összessége. Ne röhögjünk magunkat illúziókba. A világi zsidóságra ellen is háborút kezdtek, csak más fegyverekkel. Vannak országok, ahol brutálisan, a szó leggyorsabb értelmében pusztítják testvéreinket. Nem nézik, hogy van-e ennek az ellenfelelnek kezében is fegyver, hanem védelmen reszelték öregeket, siró csecsemőket, asszonyokat is épen úgy ér a gyilkol, mint agyonnyomortított lérliaikat.

Ha a lavirait íródd jelentőseit tanulmányozzuk, nem tehetünk egyebet, mint megszárgassuk ruhánkat és sírva-sírjunk. Ezt már nem lehet leírni szavakkal, ehhez szegényes a szótár és nagyon gyenge a képzelet, ha olvassuk a Gosiapo-nak Varsóban, Lodzban és a többi megszállott városokban elkövetelt atrocitásait. Nem is értjük, hogy egy háboruban álló nép mennyi gyűlöletet tud még akkumulálni egy védtelen, nyomorult ember tömeg ellen. A lengyel zsidóság mindig szenvedett. De eddigi évszázados szenvedéseire felteszi a töviskoronát az, amit most szenvednek.

Házaikból dobják ki őket, tizenöt perc alatt kell távoznak és minden életem nélkül, existenciá nélkül kell röjjük a lengyel városok utcáit és azt sem tudják, hogy a borzalmas hidegben hova hajtsák le álomra fejüket? Naponta száz és száz zsidó hal meg ezeken a területeken az éhségtől, a nélkülözésektől, a testi és lelki szenvedések kibíratatlanságától. Lodzban a sáruga folt mellett megjelent egy újabb rendelkezés is a napokban. Mint az ideiglenes lengyel törvénnyel, Lodzban parancsnoka Starzinsky, a német felsőbb parancsnoksággal egyetemben úgy rendelke-

zett, hogy zsidónak több vagyona, mint 1000 márka, vagyis 2000 zloty nem lehet. Minden követelésük, amiket eddig árjakkal szemben fennállott, töröltetett és ékszerüket minden ellenzolgáltatás nélkül be kell szolgáltatniuk. Sajnos, a zsidóüldözés eme éles és szívbemarkoló megnyilatkozásai mellett, nem hagyhatjuk figyelmen kívül az angol antiszemizmust sem. Sir Oswald Mosley fascista pártja tovább dolgozik az angol közvélemény meggyőzésén. Röpcédulákon, plakátokon, a Hyde parkban tartott meetingeken állandóan a leggyűlölködőbb hangot használják a zsidók ellen. Gyamut-sítások hangoznak el a zsidók ellen, amelyeknek semmi alapjuk nincs, de elég ahhoz, hogy kitarol munkával a gondolkozni nem szokott egyszerűbb néprétegek ellen-szenvét felkeltesse.

Miért Németországnak üzentek ha- gart és nem a szovjeteknek? Kérjük az angol fuscisták. Mi megadjuk az angol népnek a szükséges választ: mert ott is az az erő van hatalmon, mint nálunk Angliában: a nemzetközi zsidó tökel „Ki” a nemzetközi erő? — Kérjük a gyűléseken, mire a betanított válasz természetesen: „zsidó”. „A nemzetközi zsidó tökel” — harsogják mindenki füllébe. És miért kell az angol gyermekeknek otthagyni a szülői házat és kiüríteni Londont? Csek a zsidók miatt, a zsidók miatt... — hangzik a rosszindulatú bornirt válasz.

Angliában a zsidók polgári jogait teljes birtokában vannak. A legmagasabb polcot is betölthetik. Példa erre a nemrég lemondott Hore Belisha karrierje, de azért a földalatti munka folyik és a legfelsőbb

Három milliárd leinek megfelelő összeget fordít a palesztinai kormány közmunkákra és segélyezésekre

Tel-Aviv. — A palesztinai narancserdők arab és zsidó birtokosai az export néheziségei miatt súlyos helyzetben vannak. Ezért a kormány elhatározta, hogy 600.000 font kölcsönösszeget bocsájt rendelkezésükre, hogy fennakadás ne álljon be a további munkálatokban.

Ugyancsak 200.000 fontot fordít Tel-Aviv városa az állam kölcsönéből közmunkákra, amelyből a kikötőt fejlesztik, új autótákat építenek, autóbusz állomásokat és a Jarkon folyó körül rendezik a város továbbfejlesztési lehetőségét. Ezenki-

vül a kormány 750.000 fontot oszt majd ki különböző cimeken.

Igy segélyezésre 50-50 ezer fontot kapnak az arabok és a zsidók. 30.000 fontot kapnak az arab falvak javítási és építési munkákra. A zsidóknak szánt összegeket a Waad Leumi osztja majd el. 185.000 fontot kap Tel-Aviv, Jeruzsálem és Jaffa öt év alatt visszalítésre, hogy közmunkákat indítsanak be. 30.000 fontot fordítanak vetőmagvak vásárlására, 150 ezer font értékben jeruzsálemi építkezéseket fog a kormány végrehajtani.

Megmozdult az erdélyi zsidóság szíve, a sulinai háromezer fagyoskodó és éhező zsidó megmentésére

12 láda indult utnak Nagyváradról, téli holmikkal és az ország minden részéből küldenek nagy adományokat

Lapunk legutóbbi számában megírtuk „Sulina” címmel azt a rettenő helyzetet, amelyben 3000 zsidó szenved a dunai kikötőben rozoga lepp-hajókon. Utánunk már a többi lapok is írtak erről a szomorú tragédiáról és kiábrították az ausztriai dr Perl és Lola Bernstein nevű asszony voltak azok, akik a „Grein”-t és „Saturn”-t „Snyrula” gőzöskön szállították a szerencsétlen embereket. Ezek a „vállalkozók” 6-10 fontot szedtek be az emigránsoktól és kötelezték magukat arra, hogy azokat Palesztinába juttassák. Egy galaci hajóügynökség török tulajdonosai 12 ezer fontot kértek a további szállításukért és egy hajót, névszerint a „Sakarya”-t akarták erre a célra felhasználni.

Dr Perl és lárnőjének még 9000 fontot (3900 font éleleget már adták) kellett volna még leltézni a török hajó tulajdonosának, de nem jöttek idejében a pénzzel. Amikor pedig jelenkeztek, akkor a hajó kapitánya már 17 ezer fontot kért az emberek elszállításáért. Ezenkívül még különböző napi kárterítést, amiért a hajó nem indult el. A hajó tulajdonosai, két fiatal török Bukarestben jól élnek, dorbézolnak, míg a transzport összeállítására pénz után szaladgálnak és a 3000 zsidó szerencsétlen ott szenved éhesen, betegesen és félig fagyottan a hajókon.

NE KERESSÜNK BÜNBAKKOT

Vajon kik és hol követték el a szervezési hibát, azt ráérünk még kutatni. Először egészen bizonyos, hogy a német-országok és csehszlovákiai zsidók voltak és vannak olyan intelligensek, annyira szervezőképesek, hogy még nagyobb transzportokat is tudtak volna önmaguk jól megszervezni, hogy ilyen tömegszerencsétlenség nem következhetne be. Viszont azt is tudjuk, hogy nem úgy és akkor menthettek el ezek a mi szerencsétlen testvéreink otthonukból, amikor akarnak, hanem amikor kényszerítik őket az azonnali távozásra.

Nem lehetett nekik előbb jól megszervezni az ügyet, hajót bérelni, a bőröndöket jól elcsomagolni és elszállítani; azután kényelmesen beülni a hajóba, az előre lefoglalt kabinba. Hihetetlen, de valóság, hogy ugyanúgy kell indulniuk, mint őseinknek Egyiptomból évezredekkel ezelőtt. Még a „létszá kelés” sem tudják megvárni, rohanni kell, fej nélkül, cél nélkül, szervezés nélkül. S amikor aztán a befagyott Dunán odaragad Sulinára, akkor nincsen hajó és ha van, akkor megfizethetetlen a szállítási díja. Nincsen lehetőségük arra, hogy várjanak; akik pedig szervezték, azok lehetetlenek és nem tudni nem-e jókaratuk, de képtelenek megbízhatóan a sok akadállyal. Ezért írtuk legutóbbi számunkban, hogy a nagy zsidó testületnek, főleg a Jewish Agency-nek, kellene ezzel foglalkozni. Most nem mondhatják, hogy „ez nem a mi feladatunk”, most cselekedni kell! Most olyan időket élünk, hogy épen ez a kérdés lett a legfontosabb, amit el kell intézni, meg kell oldani.

MI A JELENLEGI HELYZET?

Személyesen jartak el néhányan erdélyi zsidók, közöttük nagyváradiak és kolozsváriak is. Referátumuk objektív és nem túlozói. Ebből is láthattuk, hogy még mi is cnyhítottuk a való helyzet feltárását. Ott állnak a befagyott Dunán a hajók, amelyek nem lúthetők. A hajótestet és fedélzetét vastag jégpáncél borítja. A szerencsétlenek meg vékony ruhákkal, pokrócokkal, melegágy-nemű nélkül átderégnék. Elélmiszerük nincsen, előgre 3000 ember napi ellátása — még a legszerényebben is — hatalmas pénzbe kerül. Honnan, miből? Ha objektíven mérlegeljük, boldogjak azt is, hogy vannak állandó zsidó intézmények, amelyeket szintén lenn kell tartani, de ezeket a boldogtalankat mégsem szabad pusztulni hagyni. Hiszen a tél beállta óta 18 halottja van a sulinai maradványoknak és két csecsemő is született a teherhajók borzalmas környezetében.

A ZSIDÓ KÖZÖNSÉG SZÍVE

Mindenfelé Erdélyben folytak gyűjtési akciók és nem is eredménytelenül. A nagyváradi két hitközség felhívása meleg megértésre talált, amit kiegészített és alátámasztott a „Népünk” cikke. A nagyváradi két hitközség székfűz napokon keresztül meghatóan érdekes képet nyújtott. Nem lett el egyetlenegy — a sem, anélkül, hogy valaki be ne állított volna. Ha pokrócot, ha alig viselt bundát, meleg trikomezőt, harisnyát és még sok egyéb holmit volt a jelentkezők kezében. A nagyváradi kereskedők is kitétek magukat! Ezenkívül jöttek a friss új holmik, ahogy az üzletkötők állott és küldöttek szívesen az elhözöknék és tázóknak. Hogy az újságok írták régebben: „Megmozdult a közönség szíve”. Igen, megmozdult. Láttuk, illetőleg éreztük a dobogását, azt a meleg érző zsidó szívet, amely sokszor közönyös, de ezáltal a legszébb tulajdonságával mutatkozott be.

Fiatal gyermekek hoztak holmikat és ősz öreg emberek. Övegyek, akiknek maguknak sincsen sok és a melléküccak szegény zsidói jöttek, akiknek gond most is egy-egy új holmit venni, még sajátmaguknak is. Fontos most a mennyiség, amit ilt gyűjtöttek Nagyváradon? Hiszen folyt ez a gyűjtés Kolozsváron is, amelynek számszerű adatai e pillanatban még nem állnak rendelkezésünkre. De azért csak hadd álljon itt az erdélyi zsidóságának okulásul néhány szemédat a nagyváradiak áldozatkészségéről:

A nyugati szertartású hitközség iródjába a következő holmikat gyűjtöttek: 25 télikabát, 25 takaró, 48 szövet, 117 pár cipő, 101 lérling, 60 alsónadrág, 42 darab női lehrnemű, 29 női ruha, öt kosztüm, 28 pizsama, 30 pár harisnya.

Az ortodox hitközségénél: 23 télikabát, 17 meleg takaró, 125 pár cipő, 85 lérling, 62 férfi alsónadrág, 168 pár harisnya, 41 női pullover, 5 pár keztyű, 10 pizsama, 30 tal. 49 zsebkendő stb. A két hitközség vezetősége becsomagolatták a gyűjtött ruharendelőket 12 hatalmas ládába és két megbízható hitközségi tag utazott le ezzel, hogy a ládákat közvetlenül átadják Babadag nevű vasutalomsra irányították a ládákat és onnan fogják autóval továbbvinni Sulinára, ahol a 3000 menekült tartózkodik. Babadag 120 km.

re van Sulinától és kizárólag csak autóval megközelíthető.

S. O. S.

De mindez csak átmeneti megoldás. Mert a cél az, hogy a menekültek minél előbb távozzanak végleges letelepedési helyükre. Ebből a szempontból, — e pillanatban — csupán Palesztina jöhet számításba. Végeredményben azt a 9000 fontot, ami lei összegben kifizetve cca 20 milliót, nem könnyű feladat összehozni. Sőt pillanatban csaknem lehetetlennek tűnik romániai zsidóság számára. De reméljük, hogy ez az összeg mégis rendelkezésre fog végre állni azoknak, akik az egész transzportot összehozták és erre felé irányították.

De mindaddig, amíg a háromezer testvérünk ott szenved Sulinán, folyton kiáltásunk kell a zsidó utcákból: **SEGÍTSETEK!**

A „körtárs”, jelenkorunk boldogalan zsidója szenved ott, akit a vihar elsodort otthonából. Sajnos, egyre többen menekülnek a régi tűzhely mellől és egyre nagyobb tömegeket görgel maga előtt a nagy lava. Az események megmutatták, hogy a legbiztosabban éreztél sorsok is, mint elkéldött! Istennek sodródni a gyűlöletmagból kikkelt szörnyű viharban.

A sulinai menekültek segélykérő kiáltása a valóság világából való. Mintha jelképe volna a mai nyomorult zsidó sorsnak ez a fagyott hajó a sulinai kikötőben. Ha nem látunk és tudunk azt, hogy vannak kereszények is — közöttük egy nagyváradi román orvos is, — akik meleg holmikát küldöttek a hitközséghez, akkor nagyon, de nagyon el kellene keserednünk. De így vigasztal bennünket mégis a zsidó szolidaritás érzése. A tizenkét láda meleg holmi, amely Nagyváradról van utba Sulina felé, még a többi küldemények más erdélyi városokból. Ez ad reményt arra, hogy minden bajon általában még azok a háromezer is, akik ma még ott Sulinán fagyoskodnak...

Köszönet és elismerés azoknak, akikben még él a zsidó közösségi érzés és a legfontosabb feladata az mindnyajunknak, hogy ezt az érzést tovább ápoljuk és hogy a zsidó együttérzésnek folyton adjuk ezután is tanulejt az áldozatkész erdélyi zsidóság...

— Nehézségek a lublini rezervátum létesítése körül.

A protektorátusbeli és az ausztriai zsidók Lublinba való kényszerdeportálása néhány héttel ezelőtt megakadt, mert a Gestapo és a katonai hatóságok között komoly nézeletlérés támadt ebben a kérdésben. A katonai hatóságok tiltakoztak a zsidó rezervátum létesítése ellen azzal, hogy a Lublinba deportáltak nem tudják fenntartni magukat. Nem kétséges azonban, hogy a zsidók kényszerdeportálása a közeljövőben folytatódik. Beavatottak szerint az említett véleményeltérések kerésésében a Gestapo álláspontja győzedelmeskedett. — A Daily Herald jelentése szerint hetenként kétezer személyre tehető azoknak a száma, akiket a rezervátum területére küldenek. A deportáltak részére Rosvoldóban és Rudnikban újabb táborokat létesítettek. A zsidókat külön vonatokban szállítják a San vidékére és ott magukra hagyják őket, úgyhogy a szerencsétlen emberek kénytelenek hőmérséklen táborozni. Barakokat csak akkor épülhetnek maguknak, ha a végleges célpontot érkezték. — Lodz zsidóságát is hatalmas pánik kerítette hatalmába, most erőleljesen tartja magát az a hír, hogy a német hatóságok tökéletesen megakadályozták Lodzot a zsidóktól és az e célból szolgáló kiűzetési parancs már a napokban megjelenik.

Az angol hadügyminiszter bukása és a németek

Amint az előrelátható volt, Hore Belisha bukása nagy örömet keltett a németek körében. Már régen szálla volt szemükben ez angol hadügyminiszter. Elvégre náluk még napzámos sem lehet egy zsidó, csak külön engedéllyel, ott pedig a nagy világirodalom hadügyének intézője egy zsidó. A legnagyobb ellentét tehát egy zsidó. Csaknem kibíratatlan. De most végre megbukott. A Stürmer, ez a legádázabb antiszemitá lap természetesen különösen örövend, hogy így sikerült és azt hiszi, hogy ezzel előbbre került a németes ügye. Ez alkalommal közli a lap a francia hadseregben lévő magasrangú katonák névsorát és beosztását is.

A „Stürmer” vastag betűs címmel ellátott cikkének címe: „Zsidó tábornokok a francia hadseregben”. Hat hadosztályparancsnok, két brigadéros, 17 tartalékos tábornok és egy sereg tábornoki rangban lévő katonái hivatalnok neveit sorolja fel. Természetesen nem hagyja ki a „Stürmer” a megemlítették közül Mandel gyarmatügyi minisztert sem, aki kétmillió főnyi francia gyermeti hadsereget szervezett meg, ami döntő módon befolyásolja a francia-angol hadsereg helyzetét.

Ugy véljük, hogy a leglényegesebb következtetéseket nem vonja le ebből a Stürmer. Például azt, hogy a francia-angol hadsereg azért nem gyengébb a német hadseregnél, mert sok zsidó magasrangú katonája van. Tehát a zsidók katonának és tábornokoknak is jók. Ahogy azt Sir Monash tábornok is bebizonyította a világháború idején, mikor az ausztriai hadtest élén olyan időben és olyan helyen szökött bele a csatározásokba, amely a harc kimeneteléből döntő volt. Azt is mondják, hogy korunk egyik legzenésibb hadvezére volt, holott zsidónak született ő is. Tehát magasrangú tisztnek állanak a szövetségesek oldalán, viszont a német rész — zsidómentes. Most meglátjuk, hogy tudnak-e azok a fránya

Sulfamyl

puder, krém és szappan

üdit és szépít

A szerb patriarcha a zsidóüldözések ellen

Minden magasabbrangú keresztény egyházi, aki a zsidóság érdekében szót emel, mélyleges tiszteletet érdemel a zsidóság részéről. Ezen a téren hatalmas változást eredményeztek a mai idők. Régebben a gyűlölködők vezetői nem ritkán egyházi emberek voltak. Időnkint pápák állottak a gyűlölködők élén. A középkor pápái számtalan zsidót küldtek a máglyára, vagy hozzáségítettek ehhez az inkvizíciójól. Ezzel szemben a jelenkor pápái, úgy a XI, mint a most uralkodó XII. Pius pápa számtalanszor szót emelt a zsidóság érdekében. Épen úgy, mint a canterbury érsek, vagy Faulhaber müncheni bíboros elfennállása is jellemző. Utóbbi nem zsidóbarát, de a mai német rezsim ellensége és így közvetlenül a zsidók érdekében is működött.

Legújabbban Gavriilo patriarcha, a szerb egyház feje vukovári tartózkodása során meglátogatta a zsinagógát. Ez alkalommal a zsinagóga bejárójánál dr. Seher vukovári hitközségi elnök üdvözölte, akinek beszédére a szerb patriarcha a következőket mondotta:

— Milyen meghal a tény, hogy egyes ország zsidóinak szenvedniök kell hitükért. A mi egyházunk mindig ellátta az erőszakot és sohasem üldözött embereket vallási

felügásukért. A szerb nép nem tesz különbséget ember és ember között és a hitük alapján mi a zsidókat egyenjogú polgároknak ismerjük el.

Milyen meghatóak ezek a szavak és hálás szívvel regisztráljuk a szerbek legfőbb egyháziójának nyilatkozatát, amelyet érdekünkben tett. Ez jellemzi a szerb nép lelkületét, amely mindig toleráns volt veünk szemben és dacára a külföldről odáramló propagandának, mégis nyíltan hitet tesznek mellettünk. Ez biztosított arra, hogy a körülbelül százezer főnyi jugoszláv zsidóság változatlanul nyugodtan tekinthet a jövő elé...

A zsidók is építenek koncentrációs tábor

Atlitben befejezték a koncentrációs tábor építését. Aki nem tudja, annak eláruljuk, hogy Atlit Palesztinában van. Ott is épült egy tábor, még pedig németek számára. A koncentrációs tábor nagyon csunya intézmény. Nem szép ez, mégka Palesztinában is épült és 150 dunum területen 50.000 fontot költöttek el rá. Kétszáz barakot foglal magába és a terület kétezer ember részére készült. A munkálatakat a palesztinai kormány közmunkaügyi osztálya véggeztette és Elekos mérnök vezette az építkezést. Három hónapra át ücsölték a barakokat és többször zsidó munkács segített az építkezésnél. Ami a leglényegesebb: ebben a táborban nyarank majd elhelyezést a háború kitörésekor eliozott német állampolgárokat. Az oknyomozó történelem kutatásai

Leitner Zoltán:

A viipuri Rockenheim élete

A vitebszki-i Rockenheim Áronnak, akinek Kicsiny szócikkje volt a város egyik görbe-görbe melléküccájában, három fia volt. Amikor a fiuk felcseperedtek, rögtön látták, hogyha nem akarják apjuk nyomorúságos, szegényes életét tovább élni, akkor el kell indulniuk a nagyvilágba. Nem sok iskolai képzettségük volt, de annyi életkedvvel vállalkoztak az új élet elkezdésére, hogy apjuk meg anyjuk, a fehér főkötőt, szeparcu Channa asszony — fájó szívvel — után engedte őket. Így indult el a három vitebszki-i fiú az élet kezesvén utjára, bár az indulásuk nem tudták, hogy életük kicsiny sájkája merre fog hanyatni és hol két majd ki.

A legidősebb fiú Mordechaj, a kis jesiva legjobb tanulója volt. Legelőször ő vette kezébe a vándorbotot. Kicsiny, bevért zúkooskába rakták a hamaból pógácsát, mint a gyermekmesék hőseinek és halgyalog, hol meg szekeren vándorolt arra, amerre a szeme látott. Nem sokat várt az életől. De nem is gondolkozott sokat azon, hogy mit is jelent ez a szó: élet? A valóságban nem is lehetett annak nevezni mindazt, amit eddig az életből látott. A kom-

szülői házat, ahol mindig gond volt a kenyér és csak a szent szombat napján derült fel egy kissé szűlelnek arca.

Ez nem is volt élet. A hajnalól késő estig való robot és annak a nagyon kevesnek zsongorálása, ami a fűszer, kenyér és pálinka eladásból megmaradt, csupán vegetálás volt. Mordechaj gyermekkorában csak hallaszavú tanulmányokat ismert még és honos poraszókat, akiknek torkán úgy szaladt le a nyelv, hogy ámuló gyermekszemmel nem is tudta megérteni, hogy ez az életől író, — amelynek egyetlen kutyától is könnyeztet, ha néha rányalodott, — miképpen tud olyan kedvelt lenni a föld munkáját köztől? Rockenheim Mordechaj nem sok szépséget látott az életből. S ha fájt is a szíve, amikor otthagya szülőit, de végeredményben nem sajnálta a kisváros, a nyomorúságot, a hajnali éhedebejártást, meg a sok fáradtkészt, az egész szürke, komor, lehős kiltés-talanságot.

Hetek, hónapok teltek el és Mordechaj még mindig vándorolon volt. Napközben zsidó házaknál ténfergett. Kezdeiben azt sem tudta, hogy mihez kezdjen, úgy ültette egyon az ifjú, ahogy tudta. Néha néha beállott egy szobá, vagy cipész műhelybe, hogy kitanulja a mesterséget, de nemoltára kedvetlenül tovább állt. Attól tartott, hogy ha valahol utra-oda, ha más városban is, mint az otthoni, ugyanolyan hiltástalan lesz élete, mint a szülői háznál. A régi cári Oroszország hatalmas területén még a zsidók által lakott rayonok is végtelen nagy területek

voltak. Kis országok fértek volna bele ezekbe a kormányzóságokba, ahol Mordechaj vándorolt. Mintha őszítne hajította volna, valahogy úgy érezte, hogy neki a sors más életpályát rendelt. Neki nem szabad elcsinyvedni, hogy tovább élje a proletár-zsidó kiltástalan életét, ha nem is oly kis lélettel, mint az apja, akkor mint kétkézi iparos, valahol egy pincegádor mélyében, vagy egy nagyváros zsidóit tömeg-lakásának egyikében. Ésre sem vette, amikor túl jutott azokon a kormányzóságokon, ahol zsidók lakhatnak és olyan helyekre került, ahol tilos volt zsidókat letelepedni. Az egyik városkában egy családnál nagyon megszerették a derék, szerény fiút és mert a rábizott felelőskét jól végzte, sőt még az orosz nyelvet is elég jól csáfajította, teljesen felruházták és még pénzt is adtak neki a továbbutazáshoz.

Ekkor már vasúti jegyre is tellett neki és mintha csak az ösztöne vitte volna, Novgorodon és Szent-péterváron át eljutott a finn nagyhercegség területére. Iten ülték ugyan néhány száz régi bennsülött zsidót, de újabb települést nem engedtek. Mordechaj nagy szerencsével eljutott Viborg városába, ahol már ekkor hatalmas üzemek voltak, amelyekben hécióket gyártottak — az akkori idők legjobb hőcípőjét — meg egyéb gummárakat, amelyek különösen a hideg északon nagy körkedveltségnek örvendtek. Amint Viborg városának utcáin öngöngött, hirdelen plakátot látott egy ház falán. Ebben a círtíltetés írásban azt olvasta, hogy az egyik hőcípőgyár munkásokat keres. Úgy gondolta, hogy megpróbálja, hátha sikerül neki

korán kiderül majd, hogy nem ez az első internálólábor, amelyet zsidók építettek. Hiszen a hírhedt német táborokat is kényszerintézkedésnek tekintik. De ezt a palesztinai más hittel és más hangulatban építette a sok száz zsidó munkás. Nem állott mögöttük bírácskós tohamosztagos és ami a legfontosabb, nem maguknak építették, hanem a németeknek.

Eztől nem térünk rá, innen a távolból, hogy egyetlen németnek sem fog még a háborúban meggyőződni abban az álláspontban. Csak mert náciérzeimük voltak, bírósági okokból terelte össze őket a brit hadvezetés. De bántódásuk nem lesz. Sőt egészen könnyelműen fognak élni. Csak annyi elvárhatunk tőlük, hogy enél a táborból az öt lez zsidó s nem az ártást. A mai keserves, zsidó mártírok vértől gőzös európai levegőben jól esik tudni, hogy van egy ország, ahol nem mi vagyunk a drótkerítések mögött. Hamar a lőkérdések, a felsőbbrendűség, a koncentrációs táborok alapítói és hősözei. A drótkerítéses Eszme bajvivői és megvalósítói...

Sárga bélyegző

A zsidóságot üldözi a szin. Míg a mi igazi nemzeti szinünk az állatlanság szinje, a fehér és az ég szimboluma: a világoskék, addig a gyűlölet mindég komor színeket választott. A középkor is sárga foltokkal operált, de az akkori koroknál sokkalta komorabb, a mai események szintén barna és sárga színekkel gyűlölködnek a világ zsidóságával szemben. Ime a legújabb hír: Németországban számos levél érkezett Hollandiába, amelyen sárgaszínű bélyegzővel sárgaszínű felirások díszelnek.

- Nagybritannia egyenlő Izraellel!
- Az angolok atyja Ábrahámnak!
- A zsidó Hore Belisha az angol világhíradalom nagy embere!

Még képeket is közölnek ezzel a sárga bélyegzővel. Az egyetlen Hore Belisha látható, amint felülvizsgálja az angol katonaköteleseket. Most bizonyára bosszúvá válik a német propagandás miniszternek, mert suba dobhatják a bélyegzők egy részét, Hore Belisha lemondása miatt. Már nem ő vezeti a brit hadügyeket. Csak azt nem értjük, hogyha a zsidó

oly tehetségtelen faj katonai szempontból, akkor miért nem örvendett Hore Belisha miniszterének a német propagandá? Hiszen akkor biztosra látszott, hogy a brit haderő nem fog tudni ellenállani a német hadseregnek. Erős a gyanunk, hogy nem is tartották olyan ügyetlennek a zsidó hadügyminisztert, — dacára zsidó mivoltának — mert akkor nem tűzeltek volna annyira ellene. Most már megnyugodhatnak. Ezentúl Stanley hadügyminisztert ócsárolhatják. Bár róla nem sokat írhatnak, hiszen nem zsidó. Milyen szerencséje lett volna a német propagandának Bismarck idejében, amikor az angol birodalom miniszterelnöke volt zsidó: a „kis lehetségű” Disraeli lord.

Ami a többi sárga bélyegzőt illeti, azokat lovábbra is használhatják. Ez nem fogja eldönteni a háború sorsát. Még ha ezerszer is „Ábrahám ivadék”-nak titulálják az egész angol nemzetet.

Roosevelt elnök Cyrus Adler-rel tárgyal a világbékéről

A Fehér Háiban audiencián volt a napokban egy amerikai zsidó. Ennek a zsidónak neve: dr Cyrus Adler. A nevet sokan ismerik világszerte, de különösen Amerikában. Ki ez a zsidó ember, akit a zsidó országok az Egyesült Államok elnöke, hogy tanácskozára hívja?

Cyrus Adler két évvel ezelőtt ünnepelte 75-ik születésnapját és akkor vele együtt ünnepelte az egész amerikai zsidóság, amely régóta vezérének ismeri a kiváló férfit. Akkor egy emlékkönyvet nyújtottak át az innepelnek, amelyben közel ezer üdvözlés volt. Ugyanakkor az amerikai állami rádióadásában három adóján, Washingtonban, Filadelfiában és New Yorkban egy-egy óráig üdvözölő beszédet tartottak Adler tiszteletére.

Már az akkori ünneplésen átnyújtott emlékkönyv is Roosevelt üdvözlő soraival kezdődik, aki többek között a következőket írta:

— Azt kívánom Önnek, éljen még sokáig erőben és egészségben, hogy folytathassa munkáját még sok éven át azoknak az elveknél érdekében, amelyekért eddig is küzdött és fáradozott.
Cordell Hull államtitkár, valamint az

akkori belügyminiszter, a postaiügyi miniszter, a tengerészeti miniszter, a pénzügyminiszter, a kereskedelmiügyi miniszter, New-York kormányzója, egyetemi tanárok következtek, majd a zsidó vezetőférfiak, végül az amerikai zsidóság szervezetének vezetői köszöntötték.

A Jewish Chronicle szerkesztője ezt írta róla: A zsidóság, a demokrácia, a vallás, a rabbi, a szombat, a zsidó nevelés, magántársaságok egyes csoportjai körül épp úgy, mint zsidók és keresztények körül, mindezekért küzdött hatalmas értelmével, állhatatosságával és égő hűséggel az emberiségért.

Cyrus Adler akkor úgy nyilatkozott, hogy alapelve mindenkor a hűség volt. Hangsúlyozta, hogy szerinte a mostani üldözések közepette csak a vallás és a mély hithez való visszatérés segíthet a zsidóságon. A zsidóságot meg kell erősíteni belső öntudatában, meg kell ismeretnie kultúrájával, hitével, irredelmével. Nem tudunk hadsereget felszerelni, nem tudunk hajóhadat építeni és légiflottaikat, de ezzel a tudással oly várat építhetünk szívünkben, amellyel senki el nem vehet tőlünk.

Cyrus Adler mindég a konzervatív zsidóság vezetője volt az Egyesült Államokban. Rengeteg intézmény és folyóirat köszönheti Adlernek alapítását. Az „American Jewish Year Book”, a „Jewish Quarterly Review” az ő alapításai ma mindenütt az amerikai tudományos élet felett voltak hirdetik. A newyorki központi rabbiszeminárium hosszú ideig állott igazgatása alatt. Számos tudományos és szociológiai munkája nagyon ismert.

Ez dr Cyrus Adler, a nagy amerikai zsidó vezető, akivel Roosevelt a béke egészségesebb alapokon való helyreállításának kérdéseit tárgyalta meg. Roosevelt elnök Cyrus Adlerrel, mint az amerikai zsidóság képviselőjével tárgyal. Bizonyos, hogy Adler, az ötmillió amerikai zsidóság vezére alaposan informálta az elnököt, a kelet és közép-európai zsidóság tragikus és szerencsétlen helyzetéről és kétségtelen, hogy a világbéke helyreállításának kérdéseivel kapcsolatosan is elmondotta a kiváló elnöknek okos és mélyreható megjegyzéseit. Szerencséje az amerikai és közep-európai zsidóságnak, hogy olyan kiválóságai élnek, mint amilyen Cyrus Adler.

volt fiatalabb, Ledzha költözött, ahol egy szövetségnek lett fölkereső embere. Amint a szülők mondták, sok pénzt keres. Ezt abból tudják, hogy küld börtön nek is. Legkisebb fiúja Salamon nagyon ügyes ügyvezetői áthajozott az óceánra és most már New Yorkban gondol arra, hogy milyen sűrű és milyen reménytelen egy lengyelországi falu élete. S különösen azoké a zsidóké, akiket a sors azzá büntetett, hogy ott kell élnenek...

Igy került el távol otthonától a három Rockenheim fiú. A zsidó vándorsors teljesedett be rajtuk. Az egyik Lengyelországban, a másik a finnek földjén, a harmadik pedig távol Európától, messzi a kelet-európai bajoktól és nyomorúságtól.

Aronovits Szergej Rockenheim nagyon szomorúan tért haza szülőföldjéről és belevette magát a munkába. Boldogan dolgozott a gyárban, amely feladta vele szomorú ifjúságát, eddigi küzdelmes életét, amely mégis sikerült neki és azt a pozíciót érte el, amelyre talán nem is vágyott.

A naplári év 1939-et jelzett. Már összeomlott a lengyel front és északra azt hitték, hogy megkötözték attól, hogy ők is belesorodjanak egy háborúba. Akkor hirtelen az oroszok erőteljes lépése következett, amelyre a hosszas tárgyalások után egy erőteljes „nem” volt a finn válasz. Novomberben megkezdődött a finn-orosz háború, és a viipuri gyár vezetőjének fia, Olof, hamar magára öltötte a finn lövészek egyenruháját. A katonaköteles sorban levő

Akinek neve lekerült a „Pester Lloyd”-ról...

Vészi József, az újságírás 82 éves koronázatlan fejedelme, a magyar főrendiház örökös tagja - mint a zsidó érdekek védője és törhetetlen bajnoka

1.
EGY RÖVID HIR, AMELY MEGEANTJA A MAGYAR ÚJSÁGÍRÁS KIVÁLÓ NESZTORÁT

Vészi Józsefről, a „Pester Lloyd” világhírű főszerkesztőjéről rövid hír jelent meg január első napjaiban az orosz közép-európai lapokban. A hír három sor volt és egyszerűen semmitmondó. Csak ennyi: Vészi Józsefnek, a 82 éves híres magyarországi költőnek, (vagy ahogy régebben mondták publicistának) neve lekerült a lapról.

Nem sok magyarázatot fűztek ehhez a hírhez. Elvégre nem nagy csoda, ha már ebben a korban valaki visszavonul a lapszerkesztéstől és tisztességes nyugdíjban él hátrahagyott napjait. Így volna ez, ha nem tudnánk, hogy létezik Magyarországon egy első és második számú zsidóörvény, amely hatalmas rendet vágott az írók és újságírók sorában. Vészi József munkájánál, tekintélyénél, közéleti pozíciójánál fogva bizonyára élete végéig ott szerepelt volna a német nyelvű „Pester Lloyd” hasábjain, ha történetesen megdöntött volna, vagy ötven évvel ezelőtt kiközösített volna. Akkor most már „pattán” keresztényi mivoltánál fogva továbbra is főszerkesztő maradt volna. De Vészi József mindég öntudatos zsidó volt és ettől a hitétől és meggyőződésétől semmi sem foszthatta meg. Bizonyára gyorsabban ívelt volna publicisták és közéleti karrierje, — még a liberális magyar világban is — ha történetesen hátra arcot vezényel önmagának és bevonul a bazilikába.

De nem tette! S így maradt a magyarországi zsidóság hírszerkeze, a magyar újságírás nesztora és zsidósága dacára a főrendiház tagja, mint egy

boldogabb, egy megértőbb világ egyik utolsó mohikója.

Most, hogy megért a főhivatalos kormánylapppá vedlett „Pester Lloyd”-ról való lefűlését, megérdemli, hogy foglalkozunk életével, pályatársával és zsidó vonatkozásban, jelentőségével is.

2.
VÉSZI JÓZSEF RÖVID ÉLETRAJZA

Vannak emberek, akiknek életrajzi adatait egy élet munkája jellemzi. Nincsenek „közönyei”, vagy olyan grafikonja, amely fel és lefelé mutató görbét ábrázol. Született Aradon 1858-ban. Kisdólya és szerkesztője volt 1894-96-os években a „Budapesti Tageblatt”-nak, majd a „Pesti Napló”-nak, majd a „Budapesti Napló”-nak, végül 1913 óta főszerkesztője a Pester Lloyd-nak. Egyidőig a magyar parlamentnek is tagja volt és jelenleg a főrendiház örökös tagja. Hazánkban még mindig ő az, aki a „Pester Lloyd”-on, tehát csaknem egy emberöltőn át és ennek a lapnak lényegi, súlyos és értékes az ő patinája, megköszönhetetlen munkáját és becsületet neves. A magyar publicisztikának pedig elvárható garáttá nevelt, magas színvonalú politikai és társadalmi cikkveivel. Fialat életében a költészetnek is hódolt, amely két kötetben jelent meg.

3.
HATVAN ÉVES ÚJSÁGÍROI MULT

Két évvel ezelőtt, nyolcvan éves születésnapja alkalmából hatalmas ünneplésben részesítette a budapesti zsidóság, már csak azért is, mert a zsidóságnak is mindenkor szavazója és dolgozó vezetőegységisége volt.

fiatalember már teljesen finn érzelműnek érezte magát. Ott született és mert eddigi élete jöfőiben feltétlenül, e pillanatban nem volt más vágya, minthogy a finn csapatok feltartóztatásuk az oroszokat, akik el akarják őzölni az ötveneres fő országát. Azt a szép finn földet, ahol oly sok a rejtelmes erdő, oly szép a nyár és andalítóan kedves az ősz. A tél hideg, de ebben is van valami sajtós és érdekes, aminek nincsen párja sehol a világon.

A finnek hűsiesen hercollak Pötsamónánál, meg a Ladoga tónál. A százasoros tuleróval szemben is bátran tartották magukat. A fiatal Rockenheim hamar elvároszott a frontra s a hideg decemberi napok egyikén erősen lábakkal hozták vissza a frontról. A fiatal katona elmondta, hogy az oroszok milyen sok s mennyire gépesített osztagokkal támadtak. Mennyi tankjuk van, amelyekből sokat elvették és milyen sokan vannak. De a finnek ismerik a titkos ösvényeket, kitűnő lövészeik is vannak és így minden erejük megfeszítésével sikerül feltartóztatni a százasoros tuleróval támadó orosz hadsereget.

Viipuri városát is bombázták a renulték. Rockenheimék főbbárok menckültek a légvédelem fedezékébe, mert gyakran jelentek meg a város fölött az orosz repülőek. Egy bomba a gyár területére is esett, amely nagy károkat okozott. De azonnal helyrehozták, mert a gyármányokra szükség van a finn hadseregen.

Állandó feszült, háborús izgalom uralkodott a finnek földjén. A hőses kis nép küzdelme meghaladta az egész világot és sok nagy nép minden erő-

vel azon igyekezett, hogy segítségére legyen és hogy a nagy robusztus medve mancsai ne üssék le azonnal azt a kis népet...

A fiatal Rockenheim fagyása nagyon erős volt. Egyidőig azt hitték, hogy amputálni kell lábait. De a helsinki orvosok végül megmentették és a szülők boldogan állították magukhoz gyermeküket.

Csak egy aggasztott Aronovits Szergej Rockenheimot. Öccsétől, Dávidtól még október havában keserves levelet kapott, amelyben azt írta, hogy a ledzi gyárát a németek megszállták és elűzték eddigi pozíciójából. Késétségbeesetten kérte, hogy segítsenek rajta, mert nem tudja, merre és hova menjen. Teljesen reménytelennek látja helyzetét és nem is tudja eltérni a sok megaláztatás, amelyben részesült van. A sárna feltehető, amelyet visel, kell, meg a kenyéreléhséget és ha van is még néhány márkájuk, az éppen arra elég, hogy éhen ne haljanak.

A viipuri gyárot nagyon elszomorította lesvéres sorsa. De nem tudott rajta segíteni, mert a finn kormány nem akart engedélyt adni a menekülteknek, hiszen attól félt, hogy ezáltal munkanélküliség lesz. De a finn-orosz helyzet is annyira feszült volt már akkor, hogy ilyen kérdésekkel nem tudtak foglalkozni.

A háború igazságot megvieszték idegeiket nagyon, annyira, hogy Rockenheimék som tudtak kelni erélyvel foglalkozni hivatali sorsával. A Rockenheim család háború részre szakadt viipuri-i része így el ma is az északi bombázott városban...

Akkoriban a nagy ünneplések során Stern Samu udvari tanácsos, a pesti hírközsegek elnöke cikkében hódolt Vészi Józsefnek, amelyben többek között ezt írta róla:

— Ami külső díszit kiváló ember a munkájával, tehetségével elérhet, azt Vészi József elérte. Ha vizsziaként pályájára, hivatalos elismerést, lényt, a közmegebecsülés pedig megelet sugározat e pályára, amely a szellem utját járva, a legmagasabb szellemi csúcsra vezetett. A miniszteri tanácsosi rang, az örökös felsőházi tagság csak külső attributumai e pályának, amelynek belső értéke tulajdonképpen a külsőségek fényén. Hatvan éves újságírói működésének legjelentősebb állomása a „Pester Lloyd” főszerkesztői tisztisége. Hivatalos testületek, — mindenképpen a magyar kormányzati — (két éve ennek) és közönség egyaránt nyújtják feléje a hála és elismerés palmát. A közmegebecsülés eme ünneplő körülményben méltán kértet szót a zsidóságnak is, amely Vészi Józsefben egyik legkiválóbb híát tisztelt, aki megbecsülhetetlen szolgálatot tett a zsidóságnak, mint tollalval, a jognek és igazságnak eszményeireit küzdött és a zsidó vallás igazságának is mindenkor harcos védője volt.

4.
MILYEN SZOLGALOT TUDUNK MI ZSIDÓK NYUJTANI, HA ENGEDNEK BENNÜNKET ALKOTNI ÉS DOLGOZNI!

De tud azokon a szolgálatakon, amelyeket Vészi József a zsidóságnak tett, működésének pusztán önmaga volt a legnagyobb szolgálata, amit nekünk tehetett, mert az ő működése díszit és dicsőséget jelent a zsidóságnak és hazánkban mutathatunk rá, mint tanubizonyosságra, hogy ime milyen szolgálatot tudunk mi nyújtani az országának, ha engednek bennünket dolgozni és alkotni. Vészi Józsefben a magyarországi zsidóság egyik hivatali szellemi vezetőit tiszteljük évek óta. Vészi József szellemi kezdve nemcsak azért, mert zsidónak született, hanem érzésénél és lelkiességénél fogva is, mindenkor belső közösséget vallott velünk. S ha a világháború előtti időkben, a napugár hevében talán künyvedekben legrájtotta zsidóságnak képnyét, — a háború után reánk nehezédő időik sulva alatt, a század huszas éveinek zordan légkörében csak annál szorosabbra fonta maga köré azt és zsidósága a legbensőbb szolidaritással mélyült.

— Ezen a tisztult évi alapon állva, hirdette Vészi József Vázsonyi Vilmosmal és Sándor Pállal együtt, hogy az elvesztett háború még nem lehet ok a magyar zsidóság jogesorbátásának. Ezt a tisztult magasabb erkölcsi fölfogást képviselte azon a párisi konferencián is, amelyen a világ minden tájáról gyűjtött delegátusok előtt, a magyar zsidóság gazdasági helyzetét is vizsgálat tárgyává tettük.

— Mély hálával hajlunk meg Vészi József előtt, hatvanéves újságírói pályájának messyéjén és nyolcvanadik életének megszentelt küzdelem szerzetünk és tisztelünk lefogóit. Meghatottan emlékezem vissza a közelmutó évek enzesztelen napi istentiszteletre, amelyeken Vészi József reggelől estig kit nem mozdult a dohány-üveg templomból, imakendővel a vállán ajátatosan imádkozott, imakendővel a áhítatlának szellemében köszöntött a zsidóságnak „megtold man”-jét azzal az óhajjal, hogy a patriarcha korában, a patriarchák áldását sugározta meg hosszú évekig reánk s világtáton az ő szellemének lakályja reményit és bizelmat derítón a megpróbáltatások utján...

Ezt mondotta el két évvel ezelőtt a magyar zsidóság egyik főhivatalos vezetője, Stern Samu, a hírközsegek országos elnöke és mi Vészi József legcsodálatosabb jellemrajzát rajta keresztül tudjuk csak adni.

5.
A DREYFUSS-PER KÜLÖNSZÁMITÁIBÓL

Vészi József ezernyi epizódokkal, emlékekkel telített életéből egész könyvet tudnánk írni — és valószínűleg fognak is. — De e lap számkorlátolt hasábjain mégis meg kell emlékezzünk életének és működésének néhány kimagasló epizódjáról, hogy érzékeltesdük egyéniségének nagyságát és varázsát. Ime itt adunk egy igen érdekes részletet, amely vele és a régi világ egyik legkiválóbb és népérett magát felajánló zsidó francia újságírójáról szól, akinek nagy szerepe volt a Dreyfuss-perbe: és igen érdekes intim-

fásokat mondott el Vészi Józsefnek, a nagy per ku-
lisszaitól.

6.

HOGYAN ISMERKEDETT
MÉG BERNARD
LAZAREVAL, A KIVÁLÓ
ÉS HÍRES FRANCIA
PUBLICISTÁVAL?

Ki volt Bernard Lazare?
Aki nem ismerik,
azoknak álljon itt né-
hány adat. 1863-ban
született a délfraanciaor-
szági Nimesben és meghalt Párisban 1903-ban. Mind-
össze negyven évet élt, de ez idő alatt szélesleles pá-
lyát futott be. A múlt század kilencvenes éveiben
részvételt az akkor divatos anarchista mozgalmal-
ban, mert feltéve volt a korszakkal, életkedvvel és
teljesítménytel. Mindenütt ott lehetett találni, ahol az
igazságért és szabadságért küzdeni kellett. Első
könyve az antiszemitizmusról szült. 1897-ben pedig
már clonistának vallotta magát. Különösen a ke-
leteurópai zsidóság iránt érzett meleg szeretettel.
Részvételt a második clonista kongresszuson is.

Ha ennyit tudunk róla, akkor még érdekesebb-
nek látszik, hogy Vészi József hogyan találkozott
ezzel a kiváló francia újságíróval, aki az igazság
küzdelmeiben harcra volt. Erről a találkozásról érde-
kesen emlíkezett meg egy előadás keretében
Vészi József, amelyet 1913-ban tartott Budapesten:
„A zsidóság és publicistika viszonya” címen. Ebből
megláthatjuk, hogy Vészi Józsefet már a múlt század
utolsó éveiben, amikor Bernard Lazare-val ta-
lálkozott — milyen érzések hevítték és melyek
voltak azok a vezérmotívumok, amelyek életének
munkásságát és zsidóságához való viszonyát deter-
minálják. De adjuk át a szót megének Vészi Józ-
sefnek, amint emlekedik találkozását a kiváló és
híres újságíróval.

7.

VÉSZI JÓZSEF AZ „ALLIANCE
ISRAËLITE UNIVERSELLE”
KÖZPONTI ÜLÉSÉN

— Érdekes körü-
lmények között is-
merkedtem meg
Bernard Lazareval — mondja Vészi. — Mintegy 15
évtel ezelőtt (1898 körül) történt, hogy az „Alliance
Israélite Universelle” egy párisi központi ülésén
olyan ügyet kellett meg tárgyalni, amelyben a ma-
gyarországi zsidóság is érdekelve volt. Ezért Hat-
vány József bárával együtt mentünk Párisba és je-
len voltam ezeken a tárgyalásokon.

— Ekkor történt, hogy Josef Reinachnak, az Al-
liance külföldi delegáltjának (születésére adott eskü-
nyomozó lapra) írtam egy levelet, amelyben az „Alliance
Israélite Universelle” egy párisi központi ülésén
olyan ügyet kellett meg tárgyalni, amelyben a ma-
gyarországi zsidóság is érdekelve volt. Ezért Hat-
vány József bárával együtt mentünk Párisba és je-
len voltam ezeken a tárgyalásokon.

— Ekkor történt, hogy Josef Reinachnak, az Al-
liance külföldi delegáltjának (születésére adott eskü-
nyomozó lapra) írtam egy levelet, amelyben az „Alliance
Israélite Universelle” egy párisi központi ülésén
olyan ügyet kellett meg tárgyalni, amelyben a ma-
gyarországi zsidóság is érdekelve volt. Ezért Hat-
vány József bárával együtt mentünk Párisba és je-
len voltam ezeken a tárgyalásokon.

— Ekkor történt, hogy Josef Reinachnak, az Al-
liance külföldi delegáltjának (születésére adott eskü-
nyomozó lapra) írtam egy levelet, amelyben az „Alliance
Israélite Universelle” egy párisi központi ülésén
olyan ügyet kellett meg tárgyalni, amelyben a ma-
gyarországi zsidóság is érdekelve volt. Ezért Hat-
vány József bárával együtt mentünk Párisba és je-
len voltam ezeken a tárgyalásokon.

Orth. kóser
vegetariánus élkezde
nyílt Oradean
STR. AUREL LAZAR 3.
Izletes konyha. — Olcsó árak.
Pontos kiszolgálás. — Ábonyok levételnek.

a csalát, amelynek provokálása örültséggel határos
elzártságot követelt volna abban az esetben is, ha
még fél Franciaország is már akkor mellette van.
Hiszen bizony kellett számítani arra, hogy az or-
szág másik fele községekig, utolsó csepp vé-
rrel fog ellene küzdeni.

8.

EGY EMBER HARCA
NEGYVENMILLIOS
NEMZETTEL SZEMBEN

— Bennem van egy hit —
mondotta Lazare — és ez
azt mondja nekem, hogy
ez a küzdelmet is győzelmen fogom megvívni.
A hit elég erős arra, hogy hegyeket ültesen át, le-
het benne elég hatalom, elég dinamika erő arra,
hogy küszködésből vívet fakasszon, hogy a tengert
ketté válassza, de hogy 40 millió emberrel meggyü-
löltesse azt, amit szerel, megutáltassa, amit imád,
hogy negyvenmillió francia lélekkel azt a legheial-
masabb ideát, amely a nemzeti érzésben gyökered-
zik, kívánja és egy más ideált rajlon helyébe: —
ez az igazság erejébe vetett olyan bizalom, amelyre
építeni nem lehet. De én mégis megyek a magam
utján előre és ha az egész világgal kell szembe-
szállnom, káz vagyok akkor is megvívni a csalát.

— Ezt a Dreyfuss-perre mondotta, amelyben
eljárta csak Dreyfuss testvér, Mathieu volt az egyen-
len szövetséges s ketten fordultak azután Scheurer-
Kestnerhez, ehhez a negyfeliki, humánus gondolko-
zóhoz emelkedés és öt nyerték meg a nagy harc első
katonájának. Később hozzájuk szegődött Picquart
ezredes, majd Zola, azután a többiek, mind harco-
sai a nagy küzdelemnek. És megőrizték a csodák
legnagyobb csodája: a felvilágosodott francia nép
szembeszállt az igazságsírt még imádott hadseregé-
vel is, hogy a gyomot kiirta, hogy a hadseregét
újra az igazság és az emberi érzések szolgálatába ál-
lítja. (A francia hadseregnek mindig volt „szelle-
me”, amely leginkább a szabadság eszméjével volt
azonos).

— Néhány év múlva találkoztam Lazareval Bu-
dapestben — mondotta tovább Vészi. — Épen Romá-
niából jött és akkor már megárvékodott a börtönbe,
mert Dreyfuss már rehabilitálva állt Párisban,
csalója követhet és Bernard Lazare most már azon
volt, hogy egyetlen ember igazságért folytatott kü-
zdelme után százszázalékos igazságot szálljon s kora. Akkor-
ban Bukarestben jelölték ki a minisztériumát, a
szófnóán agítált, dolgozott, hogy az akció a román
zsidók egyenjogúsítását diadalmosan befejezhesse.

— Sikertől a lehetetlen — mondotta Lazare a
Dreyfuss-ügyre előzve — a csalát meggyőztem. És
akkor érdekes epizódokat mondott ki. Két olyan
adatot a Dreyfuss-per két nagy szereplőjéről, Picquart
ezredeséről és Laboritól, amelyet érdemes megírni.

9.

PIQUART ÉS LABORI
ANTISZEMITÁK VOLTAK

Vészi elmondotta, hogy
ez a legnagyobb rajon-
gással beszélt Picquart ezredesről Lazare-nak, mint a
zsidóság egyik lelkes, legodanóbb, legáldozat-
készebb barátjáról.

Mitc Bernard Lazare leginómban mozdulával
eljárta csak Dreyfuss testvér, Mathieu volt az egyen-
len szövetséges s ketten fordultak azután Scheurer-
Kestnerhez, ehhez a negyfeliki, humánus gondolko-
zóhoz emelkedés és öt nyerték meg a nagy harc első
katonájának. Később hozzájuk szegődött Picquart
ezredes, majd Zola, azután a többiek, mind harco-
sai a nagy küzdelemnek. És megőrizték a csodák
legnagyobb csodája: a felvilágosodott francia nép
szembeszállt az igazságsírt még imádott hadseregé-
vel is, hogy a gyomot kiirta, hogy a hadseregét
újra az igazság és az emberi érzések szolgálatába ál-
lítja. (A francia hadseregnek mindig volt „szelle-
me”, amely leginkább a szabadság eszméjével volt
azonos).

— Én az Önök vagyok, noha azt a népet,
amelynek nevében Ön beszél és amelynek Dreyfuss
fia, abszolút nem szeretem, sőt súlyos kifogásaim
vannak ellene, amelyek fenn felelnek maradni még
akkor is, ha ezt az igazságsírt megvívja.
— Így szült Lazare. Elképzelve hallgatóim.
Picquart antiszemita? Úgy éreztem, mintha valami

vesztésért volt a hátról a hátról akarván magamat,
Laboritól kezdtem rajongással beszélni.

Lazare ízbesszakiott:
— Kérem, hiszen Labori is antiszemita, sőt kle-
rikális — mondotta. — Egész politikai meggyőződé-
se ellenkezőt cselek a pernek teljes politikai szemle-
mével. Mégis, mi hozta táborunkba? Mi vállaltatta
vele a rones-i védelem kockázatát? Az a hatalom,
amely hódolásra kényszerít minden egyéb erőt ezen
a világon: az igazság ereje.

Vészi József visszaemlékezéseiről sokat tudunk
még írni. De ez a találkozás nem csupán a legki-
válóbb francia zsidó újságíróval való rendkívül érde-
kes kapcsolatot foglalja magába, hanem rámutat
arra is, hogy ezekkel a nagy egyéniségekkel való
érintkezés egészen bizonyosan kihatással volt az ő
publicistikai munkásságra is.

Ne feledjük, hogy negyven évvel ezelőtt történt
ez a találkozás, tehát férfikora elején és Vészi leg-
termékenyebb írói és újságírói korszaka ere a negy-
ven esztendőre esik. Kitérünk a visszaemlékezésből
az is, hogy milyen zsidó érzés vibrált benne min-
denkor, de hogy ezt még élesebben látsuk, egy-egy
cikket is fogjuk közzélni legközelebb, amelyekből
megismerjük majd életvezetését és zsidóságáról való
világképfelét.

Ahogy életrajzról és hódolási jellemzők. Ő a ma-
gyarországi zsidóság egyik great old man-ja, akiről
érdemes sokszor és sokat írni. Ritka csillag, amely —
akár abarák, akár nem, bizonyos körök — mégis
fennmarog a magyar publicistika és a zsidóság
íróimemóriájában. W. S.

Genfi diákok „pán-szemita”
konföderációja

Nincsen nagyobb jelentősége az ügy-
nek, csak mint szimpoma érdekes. Genf-
ben lakó külföldi és ott született intellek-
tuálisok, főleg diákok érdekes szervezettel
létesítettek. A cél: pán-szemita érdekek
védelme. A legérdekesebb és új az egész-
ben, hogy végre a „szemita” kalap alatt
összeveszik a zsidókat és arabokat. Eddig
inkább azon igyekeztek, hogy összeve-
szítsék őket, most meg össze akarják fog-
ni ezt a két egyfajta, de mégis legjobbször
ellentétes érdekű népet. Mindketten semít-
ták, de az arabok is mást akarnak, meg a
zsidók is. Illetve: nincsen közöttük el-
lentétek. Az araboknak is vannak nemzeti
ideáljuk, a zsidóknak is. Csak ott ütör-
nek össze, hogy mindketten Palesztinát
akarják. Ezért igazán nem volna szabad
szemlélni szemben állni. Mert az ara-
boknak van elég földjük, országuk, álla-
muk (2 és félmillió négyzetkilométer),
míg a zsidók 26.000 kvadratkilométert ké-
nek, illetve Transjordániával együtt 116
ezer négyzetkilométert. Ez sem sok. Ha a
dimenziókat vesszük tekintetbe és megin-
kább akkor kell elhallgasson a gyűlöle-
től, ha arra gondolunk, hogy a zsidókat
mennyire üzik-kergetik és nekik nincs se-
hol a világon hely, ahol szívesen látnák
őket.

Genben összejöttek arab és zsidó em-
berek. Rájöttek arra, hogy mindketten
szemíták. Nem úgy, mint Berlinben csinál-
ták, ahol az arabokat dédelgettek, oktat-
ták, pénzzel és fegyverrel támogatták, —
holott anti-szemiták voltak. De azok az
arabok olyan anti-szemita semíták voltak,
viszont a zsidók, azok semíták ugyan, —
de az valami más...

Nagyon jó, hogy így összejöjnek.
Egyelőre Genben. Azután talán majd
máshol is. Esetleg még Palesztinában is
jőba lesznek. Csak egyet kell elismerje-
nek. Hogy a zsidóknak vitathatatlan joga
van Palesztinára. Ezt kell elismerni az
arabok és akkor Hátár és Sára gyerme-
kei, akiknek egy apjuk volt: végre össze-
ülekezhetnek.

Inscrip în registrul publicațiilor periodice prin or-
donanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul
Bihar, Secția III-a.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Str. Miron Pompiliu No. 8.
Telefon: 24-40

Naptár 5300

Péntek: Sevat 9, január 19.
Szombat: Sevat 10, január 20. שבת שירא
Heti szidra: בשלח
Heti halfora: ודבורה אשה
Szombat kezdete:
ülzel bezárás 4.52
gyertyagyújtás 5.02
Isntentiszlet kezdete 5.12
Szombat befejezése 6.08
Csütörtök január 25-én: הדישה עשר
Fák ünnepe.

A dal szombatja

A Szentírás szerint a zsidók a tenger-
en való átvonulás után dalba kezdtek. A
nókat Mózes hűga, Mirjam vezette, míg a
férfiak „Oz Josir Mose üvne Jisroel,” a
nagy felszabadító népvész és az Örökké-
való küldöttjének vezetésével kezdtek
dalba. Hála és harci dal volt ez. A nők
ádbbal és lürellyekkel kísérték a dall.

Nem volt csekély megpróbáltatás,
amitől megszabadultak őseink. Az egyip-
tomi rabszolgaság igáját négyszáz évig
szendették. Végül ezernyi veszély és csoda
lévén áttáhalak a Vörös tengeren is és
ujjongó dalba kezdtek, amelyben lelkük
minden odaadásával zengtek repeső haldju-
kat az Urnak, aki nem hagyta őket végleg
elveszni a Faraók földjén.

Ez volt az első nagy menekülés a rab-
szolgaság alól. Utána még nem jött el a
nyugalom és megbékélés ideje. Amikor a
dal szöve, még nem hitték, hogy negyven
esztendő vándorlás következik a pusztá-
ságnak, a sivatag homokjában, ahol elől-
tük ment ugyan a Tüzoszlop és hallott a
manna is, de azért volt idő, amikor a „hu-
sosiakék” primitív ösztöne robbant ki a
szolgaságból szabadult nép lelkéből.

A „husosiakék,” amelyért annyi áldozat
hozta azóta is véreink, amelyről any-
nyit álmodoznak a megpróbáltatás idején.
De az eszmei tartalma, amely a színaji
nagy kinyilatkoztatás egyedüli értelme és
célja volt, sokszor háttérbeszorított az
a bizonyos jóllakásért.

De most emlékezzünk újra a „dal
szombatján” a keserves időkre, mert ki
hitte volna egy-két évtizeddel ezelőtt is,
hogy Faraó kora újra visszatér és zsidó
százszereket újra rabszolgasorban, munka-
táborok keservegységében sűrjék panaszai-
kat és nem tud többé dalra nyílni ajkuk. A
dal szombatján a keservegység jelenkorára
kell gondolnunk. Oh jaj, mi is lett a nagy
zsidó országhódításból, amely a pusztai
vándorlás végét jelentette? Onnan is men-
külünk kellett, mint egykor Egyiptomból.
Mert akkor már a hellén és pogány szel-
lemi rabszolgaság hinárjába keveredtek
őseink és nem volt más „szabadulás,” mint
az isteni küzés az Igéret földjéről. S azóta
csaknem két évtizede vándorlunk újra.

Kegyetlenebb körülmények között, mint
egykor a nagy homokpusztaságban. Mert
most hol van a Tüzoszlop és a vizet ontó
szikla, hol van a remény, hogy ennek a
vándorlásnak vége szakad egyszer? És 16-
képen hol van egy Mózesünk, aki páratlan
és emberfölötti zsenijével, szilárd kézzel
vezette népet a szabadulás felé.

Újra rabszolgákká lett a zsidó nép jó-
része. Nem úgy, mint akkor, csupán hat-
százezer lért, asszony és gyermek, hanem
tízszereze annak. Német munkatáborok,
protektorátusok területe, Lublini rezervá-
tium, meg ahogy hívják ezeket a rabszol-
gahelyeket, mind keservegésbe az egyip-
tominál is. Az egy anyagot-verő, primitív
és a legfelsőbb erkölcsi jónak tudata nél-
kül élő őskori nép tragédiája volt, de most,
a Szentírással kezünkben és szívünkben,
kell rabszolgasorban szenvedni. Es Szuli-
nánál, meg a többi kikötőnél nem yllik
ketté a tenger, hogy a csoda újra megis-
mélődjék. De még újkorai újjak sincse-
nek, amelyen ezek az új gályarabok to-
vább mehetnének. Az igéret földjén is,
amelyre, mint végső menedékre várnak,
nehéz idők járnak. Háború van és az ott-
elő zsidó százszereket is kilölnék és küde-
nek. De ezért, amikor ezek a tengerhasa-
dára várók megis oda-odajutnak, akkor
ők is dalt akarnak énekelni, ahogy egykor
erdélyi illegális irta annakidején: hogy a
bibliai dalba kezdett, amikor megcsókolt-
hatta végre a szentelt föld tőgét.

De mikor fog már az egész zsidó nép
újra együtt énekelni haladót a rabszolga-
ságból való menekülés örömeire? Mikor
pusztulnak el az illdöz Faraók a tenger
habjaiban, mint a bibliai és ha nem is szá-
raz lábbal, de mégis átvonul a zsidóság a
tengereken, hogy elhagyja az európai rab-
szolgaságnak ezt a könnyűtől teli földjét?
De jó is volna egy új Mózesel újra
dalba kezdeni és hallelujázzni a győzelem
felett. Hogy kibírjuk a tengersok szenved-
ést, hogy nem veszünk el egészen és
százezernyi mártírjaink nem hiába ontol-
ták véruket.

Újra énekelni szeretnénk az „Oz jo-
sir” és boldogan visszatekinteni jelenko-
runk kinos rabszolgaságának szomorú nap-
jaira...

— „Inkább a halál, mint Lublin”. Né-
metországból és Ausztriából Brüsszelbe
érkező levelek szerint a német hatóságok
felszólították az összes vegyesházasságot
kötőit arra házastársukat, hogy azonnal
bontsák fel házasságukat. Ha a házas-
társ nem tesz eleget a hatóságok felszólí-
tásának, akkor a nürnbergi antiszemita
törvénykezések alapján a zsidó házastár-
sai faigyaldás címén a náci bíróságok elé
utalják, míg az árja házastársat más ter-
mészetű büntetések fenyegetik. Mind a
mai napig azonban még nem tettek közre
törvényt a vegyesházasságok felbonta-
sának kötelezettségéről. — Bécsből érke-
zett levelek szerint a Lublinba való kény-
szerítőkötözések következtében Bécs
zsidóságán hatalmas pánik lett urrá.
Egyik levélben a következőket írják:
„Mintsem Lengyelországba menjünk, in-
kább a 71. számú villamost vesszük
igénybe.” Ismeretes, hogy a 71. számú
villamos vasutvonal a bécsi központi te-
metőhöz vezet.

20 évi borzalmas szenvedés
után végre meggyógyultam...

Sache Carol ur, Bucuresil, Suburbana
Bragadiru, írja nekünk, hogy 20 évig szen-
vedett gyomorhájban és enni sem tudott
anélkül, hogy fájdalmi ne lettek volna.
De ime segítségére jött a kiváló GASTRO-D
gyógyszer és 3 üveg elhasználása után
megszabadult szenvedéseitől.

Ma, miután 2 éve, hogy meggyógyult,
köszönőlevelet ír nekünk, amelyben fel-
említi, hogy a betegségé sohasem ismétlő-
dött meg és reméli, hogy példát mutal
mindazoknak, akik eddig még nem talá-
ltek meg betegségük orvosát.

GASTRO-D. kapható gyógyszerárak-
ban és drogeriákban, vagy postán megren-
delhető 150.— lej utánévt mellett Császár
Elnő gyógyszerárában, Bucuresil, Calta
Victoriei 124.

— HÁZASSÁG. — Weisz Izsák (Ilva
Mica) és Stern Frida (Saliste de sus) f. hó
23-án tartják egybekelési ünnepélyüket
Saliste de Suson, amelyre ezuton hívják
meg rokonait és ismerőseiket. (M.k.é.h.)

— Felülvizsgáljuk Magyarországon a
zsidóknak kiadott rendőrségi engedélye-
ket. A magyar kormány hivatalos lapja a
belügyminisztérium egyik rendeletét közli,
amely a zsidótörvény rendelkezéseinek
végrehajtásáról intézkedik, a rendőrható-
ságok által kibocsátott engedélyekkel
kapcsolatban. A rendelet szerint felülviz-
sálják az összes mozi, orium, kabare,
varieté, szórakozási helyek, magánadektív
irodák, sportszervezetek, fegyverkereske-
dések, autövezetési iskolák, tánc- és tor-
natanfolyamok rendőrhatóságok által ki-
adott engedélyeit. A hasznát hajtó, zsi-
dóknak kiadott engedélyeket és koncesz-
sziókat bevonják. Azokat a nemzsidó
koncessziókat, amelyek szerződéses vi-
szonyban állanak zsidókkal, a szerződéses
viszony azonnali felbontására kötelezik. A
felülvizsgálás alá tartozók 1940 március
31-ig kötelesek helyzetükről bejelentési
nyomatványt kitölteni. A felülvizsgálás
legutolsó határideje október 30-ika, addig
azonban az összes engedélyk érvénye-
sek. Az engedélyek visszavonásának három
terminusa: 1941 július 31, 1941 de-
cember 31 és 1942 július 31.

Hálójás!
A DIANA
lemosás valóságos jótétemény.

— A szlovák kormány a parlamenti
előterjesztette a zsidótörvényt. (Pozsony)
A szlovák kormány csütörtökön terjesz-
tette a parlament gazdasági bizottsága
elő a zsidó vállalatok és a zsidó alkalm-
ozottak ellen hozott törvényjavaslato.
Az ülésen Komarszin, a szlovákiai német
kisebbség vezető helytelenítette a tör-
vényjavaslat eredeti formáit, mire a bi-
zottság visszavonta azt. Valószínű, hogy
a törvényjavaslat módosított formája sok-
kal súlyosabb intézkedéseket fog tartal-
málni a szlovákiai zsidóság számára.

Egészségét veszélyeztető Nőhalálz-Grippa-
járvány ismét sok betegséget idéz elő.
Védekezzen! Használja mosakodásánál állandóan a
kellően illatosított
Senlaslo fertőtlenítő toalett-
szappant, megóvja egészségét!

Az ardeali zsidók találkozóhelye
BERKOVITSNÉ
 (Oradeáról)
 orth. kóser étterme
 (a baia-mare-i rabbi hechsere)
BUCUREȘTI,
 Str. Lipscași 7.
 Telefon: 462-91
 Sosec hátmögött. Postavamma szemben
 Esztergom ardeali konyhája

Meghosszabították a palesztinai bevándorlási engedélyek érvényességét. A palesztinai kormányzó jóváhagyta a kormány ama intézkedését, amely meghosszabbítja 1940 március 31-ig az elmúlt kvótában zsidóknak kiadott és ezideig még ki nem használt bevándorlási engedélyek érvényességét. Megemlítendő, hogy ezek a bevándorlási engedélyek még az elmúlt év szeptember 30-án lejártak, ám a háború által okozott utazási nehézségekre való tekintettel az elmúlt év végéig meghosszabították ezek érvényességét. A kormány intézkedése palesztinai zsidó körökben igen nagy megnyugvást keltett.

Vallásos zsidó felut avatták fel Palesztinában. Számos előkelő vendég, közöttük a palesztinai vallásos vezetők jelenlétében tartották meg a napokban a „Kfar Hanoar Haddati”-nak, a palesztinai vallásos ifjuság falvának ünnepélyes felavatását. A falu házait már felépítették és a föld megmunkálása is megkezdődött. Az új telepítés az ortodox zsidók által lakott Kfar Chasidim közvetlen közelében fekszik. Az új telepítés földterülete 375 dunamra terjed. A telepítés alapkövét két és félvéssel ez előtt tették le és annak pénzügyi alapját a Jugendaliija alap, valamint a Hadasza orvosszervezet teremtette meg. A Kfar Hanoar Haddati a Kison folyó mellett, Jagur földjének közelében, a Karmel keleti lejtője és Gaileca hegyei között fekszik. A Kfar Hanoar Haddatiiban 130, tizenöt és tizennvenc év közötti ifjú telepítettek le, közöttük 45 lányt is. A fiatalok szakmai kiképzését és oktatását egy 40 tagú testület látja el. A fent említett ifjakon kívül itt helyezték el azt a harminc árva gyermeket, akiket a náciak által bezárt frankfurt-am-maini zsidó árvaházból menekítettek Palesztinába. Ismeretes, hogy az 1938 novemberében rendezett zsidó pogrom alkalmával ezek a gyermekek az utcán maradtak. Az avatáson résztvett Miss Henriette Szold, a Jugendaliija megteremtője, aki az ifju telepesek, mint az „ifjusági bevándorlás anyját” üdvözölték. Egy ifju rövid beszédében adott kifejezést annak, hogy ő és társai most már hasznos polgáraivá válhatnak a szentföldnek.

Ezüsti
 memorák, gyertyatartók,
 serlegek, evőeszközök,
 templomi kezszerek bármily művészi kivitelben legolcsóbb árban.
 Gyártása és eladása:
„TACAMUL”
 cziistáru gyárban
CLUJ, Str. Gen. Neculcea No. 8.

Mégsem olyan „piszkosak” a zsidók

Érdekes jelenséget figyeltünk meg, ami jellemző reánk zsidókra és bizonyos szempontból jellemző a hazugságokra, amelyeket rólunk már régen terjesztenek. Vannak bizonyos kis helységek, városok, ahol jelenleg katonaság van. Természetesen, ahol katonaság van, ott vannak különböző rangú tiszték. A fűrdőházak, amelyekben a katonák fürdenek, nem állanak mindig rendelkezésre és így a tiszték keresni kezdték helyüket, ahol tisztálkodhatnak. Mily nagy volt a meglepetésük, amikor megadták a behívott tartalékos zsidó tisztéktől, hogy bizony van hol fürödni és pedig a rituális fűrdőben.

Mi az — rituális fűrdő? Tudjátok — monogotta egy zsidó hadnagy a többi bajársaknak — hába mondják a zsidóknak, hogy piszkosak, gyerekek el abba a bizonyos zsidó fűrdőbe, mert másutt nem lehet seholsem fürdeni ebben a városokban. Itt nincs sem hatóság, sem magánkézben fűrdő, csak a zsidóké.

Es a tiszték szót fogadták. Elmentek és nagyon meg voltak elégedve. És bizonyára gondolkodtak azon, hogy nem lehet egy nem mégsem olyan „piszkos”, ahogy hirdetik róluk, ha nekik van egyedül ezekben a helységekben fűrdőjük. Mertők gondolkodtak róla, hiszen a vallás tételei törvényei kötelezik őket erre. De mindegy, hogy miért és hogyan? Fontos, hogy vannak fűrdők és a kisvárosok tisztái meglepetéséül látták, hogy milyen „tiszták” és körültekintők a zsidók. Ez is elégtétel számunkra, legalább másként fogunk ezután értékelni bennünket és belátják, hogy nem vagyunk „piszkos” zsidók.

Egyszer majd minden kiderül. És akkor a világ talán szegényei fogja magát...
 Talán...

Vilnában több, mint 21.308 menekült tartózkodik. A litván Vöröskereszt Vilnában népszámlálást rendezett a menekültek között. A népszámlálás kimutatta, hogy Vilnában összesen 21.308 menekült tartózkodik. Ezek közül 7437 zsidó. A zsidó menekültek közül 5585 férfi, 1261 nő és 491 gyermek. A litván kormány által kinevezett menekültügyi biztos kijelentette, hogy a hűségeseen viselkedő menekültek részére engedélyezni fogja a Vilnában való tartózkodást. A litván hatóságok megengedték, hogy a híres Lublini jesiva Kaidanban újra megkezdhesse működését.

LEGIDEALISABB HASHAFTO, VERTSZITTO. epohajto a dr Földes-féle „Solva” pirula. Székrekedés, bél-nyelvény, rossz emésztés, gyomorpanasz, felfúvódás, gyomor- és bélbajaimnakól teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 20 lel. Minden város és vidéki gyógyszerárban és drogeriában kapható.

25 német chalu Oroszországon keresztül indult el Palesztinába. Hír szelint 25 németországi chalu, akik dániái és svédországi mezőgazdasági farmon képezték át magukat, repülőgépen Stockholmól Rigába érkeztek és innen Oroszországon keresztül folytatják útjukat Palesztina felé. A tengeri utra Odesszából hajózzák be őket. — December hónap folyamán 174 németországi és csehszlovákiai származású zsidó, közöttük számos gyermek hagyta el Londont, hogy Palesztinába utazzék. Mindannyian birtokában vannak a legutóbbi kvóta bevándorlási engedélyeinek. A Jewish Agency megdölgapodást kötött egy angol hajózási társasággal, hogy Ausztráliába induló gőzcsón szállítsa a menekülteket Hajjába.

Uj üzlet! Uj üzlet!

„Elysée”
CLUJ, Calea Regele Ferdinand 12
 (Gölya-aruházzal szemben)

Tekintse meg áruaktárunkal vételköltségek nélkül

Női lehermennők nagy választékban

Divatsálak, divatövek, kezlyük, harisnyak, brossok, clipsek, sfb. nagy választékban
 Olcsó árak! — Figyelmes kiszolgálás!

Palesztina zsidósága a történelmi föltartásért. A Jewish Agency végrehajtóbizottsága a jeruzsálemi török főkonzul közvetítésével legközelebb együltlézését fejezte ki a török kormánytól az anatóliai földterület Törökországot ért súlyos gyász felett. A Jewish Agency, a Váád Leumi, a WIZO és a Héber egyetem elhatározták, hogy közös segélyalapot létesítsenek az anatóliai föltartás által nyomorba jutott lakosság támogatására. — A jeruzsálemi Hadasza orvosi központ és a telavivi Vörös csillag orvosokból és nővérekből álló csapatokat szerveztek, amelyek a Palesztinai sültoit területre utaznak. Számos zsidó orvos anatólia fel szolgálatát a török konzulátusnak. Tel-Aviv városa nagyobb összeggel sietett a földterület föltartásának segítségére. A palesztinai muzulmán és keresztény közösségek is segélybizottságokat alapítottak a földterület föltartásának támogatására.

Héber írók konferenciája. (Jeruzsálem). A napokban tartotta meg kilencedik évi konferenciáját a palesztinai írók szövetsége. Azok a nehézségek, amelyek az ország és vele együtt a palesztinai héber írók és kulturálisoktól társadalmi keresztül megy, irányítottak belyegültek a konferenciára, amely most, a múltól eltérően, kevesebb általános szellemi és több belső szervezeti és organizációs problémával foglalkozott. Csak a megnyitó ülésen érintettek általános kérdéseket. A konferencia előnye a palesztinai írók szövetségi elnökének, David Simonovitznak, a nagy héber poétának megnyitó beszéde, és dr Jehuda Kaufmannak, a Váád Leumi városbizottsága elnökének üdvözlő beszéde volt. David Simonovitz megemlékezett beszédében a héber kultúra nagy veszteségeiről és pedig Kalman Silmannak, A Drujacoovnak, dr Mathmon Cohennek, dr Mose Glücksohannak, N. Pinesnek, dr S. Melamednek, dr J. Doidsohannak, H. Friedlandnak, Reuben Breininnak és az írók segélyező alapja megteremtőjének, A. Karlinának haláláról. Beszédében üdvözlő Simonovitz: K. Schiffmann, dr A. Kaminikót, Meduban és Dante Lattes professzorokat, a héber kultúra kiemelkedő tagjait, akiknek sikerült elmenekülniök az elnyomotts országából és ez alkalommal először jelentek meg a palesztinai héber írók konferenciáján. Dr Jehuda Kaufmann beszédében kiemelte a héber írók ama kötelességét, hogy felsorakozzanak a szellem emberének ama táborába, akik a sötétség erői ellen küzdenek.

Kényelmes Pensió!
 Esőrendű or. kóser vendéglő és badaga
Gelbstein-nál, București
 Str. Azilul de Noaple 12. Telefon 51-2-39
 Olcsó és pontos kiszolgálás!

Közöljük, vagy ne közöljük...

Kik a temesvári kikeresztelkedettek?...

Lapunk olvasóközönsége bizonyára jól emlékszik még arra az anekdotára, amelynek célja az volt, hogy megismerjék olvasóink telfogását aravanalkozólag, hogy közöljük-e az erdélyi hírközlésnekéül nyilvántartottak névsorát, vagy rem? Voltak pro- és kontra vélemények, de végül úgy éreztük, hogy leghelyesebb lesz, ha lassankint leközöljük az egyes városok hitelhagyottjainak névsorát. Ezáltal Temesvár kerül sorra. Tudósítónkunk sok fáradságra került, amíg megszerezte — de érdemesnek látszik közölni, mert olyan érdekes epizódokra bukkanunk, amelyek belevilágítanak mélyen a „mésiméd”-ek lelkivilágába.

De adjuk át a szót tudósítónknak, aki a következőkben vezeti be a tudósítást:

Timisoara (Január hó). „Ujévi” ajándéknak szántam ezt a közlést, főleg a temesvári zsidóság számára, de technikai akadályok miatt csak most tudtam megszerezni ezt a névsort, amely neveket sorol fel, sokat olyanok közül, akiket egész Erdélyben ismernek, sőt az országhatáron túl is. Nem újdonság az, hogy vannak és voltak mindenkor kitérők. Mióta a zsidóság létezik, mindig akartak renegátok. Josephus Flavius volt az első köztölt és akik most sorrakerülnek, azok sem az utolsók. A különböző országok zsidótörvényei pedig elég izellőt adtak eddig abból, hogy amikor jön az „égszakadás, földindulás”, az a kis keresztíviz nem sokat segít. Hamar leszedik az emberről és ott áll csupasz valóságában a renegát zsidó, aki opportunitásból, kényelemszeretetsből, gyávaságból hagyja el sorainkat. Még a régi világban akadtak olyanok, akik e réven kariert tudtak csinálni, vagy a társadalom magasabb körébe kerültek, vagy előkelő házasságot köthettek. Még azt is elhiszük, hogy voltak exaltált lelkek, akiket a meggyőződés hajtott. De most? Nem hiszünk egyiknek sem. Legjobb is a „meggyőződés” nem kitérés ok...

Mielőtt még a névsort közölnénk előtt, előbb egy néhány epizódot kell említenünk. Az egyik tragikus tévedés, a másik tragikomikus, a harmadik csodálkozásra készlet.

EGY ORVOS, AKI GYERMEKEIT KERESZTÉNY HITTANRA JÁRATTA
 Ime: Van egy orvos, aki megmaradt zsidónak, de gyermekeit keresztény hittanra járattja. Neki már „nem fontos”, hogy zsidó-e, vagy sem, de a gyermekei jövője aggasztja és úgy véli, hogy ezzel örök időkre boldogságukat sikerült biztosítani. Amint ő maga mondja, nem akarja

gyermeküket „mártírsorsra” nevelni. Mintha a német, illetőleg a nürnbergi törvény, meg a magyar zsidótörvény nem rugta volna vissza ezeket az örök időkre biztosítottakat a zsidóságba? De ilyen dőlőbát kerget egy orvos.

D. Steierné
 szépségápolási intézetében a legmodernebb kezelési módszer szerint pattanásos, száraz, ráncos, zsíros, milteszes bőrt a legrövidebb időn belül tökéletesen rendezhető. Estélyi kikészítés!
 Oradea, (Dermata felett)
Piața Reg. Maria 1.

EGY NYOMDÁSZ, AKI „VISSZATÉR”
 A másik eset: Egy nyomdász vállalkozó is kikeresztelkedett. Amikor temesvári vevői megtudták, hogy elhagyta vállalatát és elárulta a súlyos időkben a jót, akkor nem akartak többé rendelkezéseket feladni neki. Eszbekapott. Hogy ez nem lesz jó, így tönkre kell menjen. Hamar lefújta az egész kitérőt és visszatért. Most boldogan mulatgja vevőinek, a zsidó hitközség adományátját és levélét, amelyben igazolják, hogy ő tagja most is a zsidó hitközségnek. Ez igazán „meggyőződésből” lett zsidó, nem feltétlenül, szűlésés által, mint mi mindannyian. Mert ő „meggyőződött” arról, hogy másképpen nem adnak fel neki nyomtatványrendeléseket. Ezen a tragikomikus esetben sokan mosolyognak most Temesváron.

ORTODOX KÓSER HÁZTARTÁS-BŐL A KERESZTIVIZ ALÁ

A harmadik eset a legfurcsább. Névvél írjuk meg. Ifjabb Szana Zsigmond lelkész, Friedman Tessa budapesti ortodox zsidó leány volt, aki amikor Temesvára került, néhány évvel ezelőtt szigorúan ortodox kóser háztartást vitt és most a kikeresztelkedettek névsorát díszíti.

Tudnánk még példákat felsorolni, de minek? Beszél ez a névsor magától is. Sőt még a további neveket is körölni fogjuk, de egyelőre — sajnos — már ez is sok heiyet foglal el lapunk hasábjain.

A KITÉRTEK
 Totis Ábel (Totis belga konzul leánya) és férje Wintermiz László, Kun Adalbert gyógyszerész és gyermekei, dr Lampel Armand orvos, dr Reisz Béta orvos és neje szül. Eckstein Vica, Barna Ferenc kereskedő, Fuaire szül. Freiburger Eszter, Gerő Gyula kereskedő, özv. Neubauer Gyuláné (volt gyulagyáros neje) szül. Blau Ada és leánya Neubauer Kató, özv. Kornis Elza és leánya Kornis Vera. Előbbi két özvegyasszonynak férjei „jó” zsidók voltak. Kitérésük már férjük elhalálása után, jóval később következett be. Dr Lampelné szül. Engel Sári, Mann Ferenc magántisztviselő és Mann Ede hirlapíró, Lebel Henrik bankigazgató és neje szül. Vátárescu Berta, Fisch Kálmán, Grünberger Renée, Krötzer Sándor kereskedő s neje Clausius Sára, Löbl Hugó bankigazgató, Deutsch Irma Silvia sorsjegyarúdos, Krausz Alfréd kereskedő, Freund Klári, Weisz Friderika, Krausz Karolina, Aronovics Mária Mariska, Orich Viktor hirlapíró, Nemes (Neumann) Erzsébet tanítóné (Oradeáról), Petricomané szül. Mencer Gabriella, Jászinger Zoltán tavaros és fia, Fischer Anni, Fedor Aladár kereskedő, Müllerné szül. Schwartz Margit, Wisnauer Irén, Brothner Vilmos szüzetes (str. I. Creangă 1), Drieskiné szül. Perloth Gizella, (II. str. Neculcea 8), Sanderné szül.

Hirsch Jolán és fia Ernő, Pogány Lászlóné szül. Székely Margit, Zsoldos Márta, Manolescu Emil, a Generala biztosító igazgatója, Kecskeméti Ferenc optikus mérnök, a Kecskeméti Sándor cég kellagja, Rudali Aladár Adol, a Romcomit bank igazgatója, Fejér Ernő kereskedő, Wintermiz Károly kereskedő, Szász Emil banktisztviselő, Steiner Viktor kalapgyári tisztviselő, Aszódi János gyapjúipari tisztviselő, dr Braun Károly orvos, dr Jakobovics Imre ügyvéd, dr Kormos Lajos ügyvéd, (dr Fonyves ügyvéd veje), Pál Borsó bankigazgató, Pollák Idor (apja Cheva orvos volt), Schlinger Árpád utazó, Singer József kereskedő (technikai képviselő), dr Jávor Béla orvos, Schwartz Vilma (Gyula játékkereskedő leánya), dr Sauer Mihály orvos, felesége és leánya: Marianna, Mencer Sándor rádiószereplő, Guzmann Lívia, Czilrom Irén (Marosvásárhely), Taussig Amália, Roth Viktorné, (bold. Karnerné nővére), Sauer Henrik elvált neje, szül. Reichenbach Juliska, Kan-de József ügyvéd, dr Deixner Vilmos ügyvéd, Schwartz Fülöp szeszgyáros neje, Ur-ményi Lenke, Lejpnik László hirlapíró, a „Temesvarer Zeitung” munkatársa.

Aménu.

Achad Haam eszméje győzedelmeskedik

A palesztinai írók szövetsége konferenciát tartott Palesztinában. A konferenciát lefolyása igen érdekes volt és megfelelő fényben mutatja meg azt a szellemi centrumot, amelyet a mai Palesztina reprezentál. Ezáltal nem a konferencia lefolyását méltatjuk, hanem annak szellemi értékét. Achad Haam, a nagy zsidó filozófus „Válasszon” című hatalmas munkájában azt hirdette, hogy Palesztinának mindenekelőtt és mindenek fölött szellemi centrumnak kell lenni. Oda kell összejúgyjenek a világ legkiválóbb tudósai, írói, költői, hogy onnan azután befolyásolják az egész világ zsidóságának szellemi életét. Lesz még módunk és alkalmunk Achad Haam értékével, a zsidóság szellemi életében eloglait előkelő helyével foglalkozni, ezáltal leszögezzük azt, hogy Achad Haam elgondolása lassan a megvalósulás stádiumába kerül. Valljuk be őszintén, hogy nem azért, mert a zsidóság szellemi vezetői az achad-haami elveket alapján akarta borendezni ezental életét, hanem mert az európai állapotok arra kényszerítik a zsidóság szellemi elitjét, hogy oda igyekezzenek, ahonnan a Tan kiindult és ki kell induljon a jövőbe.

A palesztinai írók szövetségének hatalmas feladatai vannak. Végre be kell bizonyítsák azt, hogy Palesztina nem csupán a zsidó menekültek önként vállalt, vagy kényszerre vált otthona, hanem valóban a szellemiség végvára és utolsó reménye. Messzi vagyunk még az achad-haami eszmék megvalósításától. De elindultunk azon uton. És a kései utókor majd nem is fogja nagyon kutatni, hogy „kényszer” volt-e az emigrálás, vagy önként vállalt „száműzetés”. Mi azt hirdetjük és valljuk, hogy ez nem száműzetés, nem kényszerűség, hanem boldog tudata kell legyen annak, hogy végre a jssuv ezen a téren is hivatása magaslatán fog állani.

Olcsón és jól éltethet
Herschkovits
 orth. kóser pensiójában
BUCUREȘTI, Str. Carol 25. I. emelet
 (bejárat Strada Soarelui 7).

A szentföldi település

első pionirjai...

Beszélgetés Chanan Blachard-al, a régi uttörők egyikével

Interjú — nem mindég hálás mester-ség. Szemben ülni egy emberrel és arra bírni, hogy mondja el dióhéjban élete eddigi tartalmát. Lehet, hogy egy ezer oldalas regényt lehetne írni róla, de mi tíz perc alatt készen akarunk lenni vele. De nem is szabad sokkal többet írni, mert a mai ember olyan türelmetlen, annyira egoista, hogyha a másik emberről írunk sokat, azt hiszi, hogy őt elmagyagoljuk vele. Már pedig először jön az Én. Az ember, akinek ezernyi buja-baja, problémája van. De hagyjuk most a meditatást, mert máris abba a hibába esünk, hogy — újra önmagunkról beszélünk.

Pedig mennyivel érdekesebbet tud mondani Chanan Blachard, aki egyike volt az első igazi pioniroknak, akik elindultak Palesztinát meghódítani. Nem fegyverrel indultak ezek az első uttörők, nem gyúttak, hanem egyetlenegy fegyvertük volt: a hit a zsidóság jobb jövőjében és Isten Palesztina újjáépítésében. Blachard nem úszkálni akart ott, hanem a földet művelni. Ötven éve él ott ez az ősz, okos szemű ember, aki visszaemlékszik a kezdeti nehézségekre. De adjuk át neki a szót.

MI VOLT 50 ÉVVEL EZELŐTT?

— 1890-ben nem lakott Jaffában még egy minjan zsidó sem. Csak egy-egy vándorzsidoval lehetett ott szombatoképp minjant tartani. Az első mezőgazdasági tevékenység Rison le Cion, Ekron, Zichron Jákob és Petach Tikva ekkor már meghozták az első termésüket. Felmerültek a truma, maaszér, smito, jayvéls a jafin nészach kérdései. Rabbi Sámuel Szalenter, az első askenáz főrabbi Jeruzsálemben jónak látta, hogy rabbi legyen Jaffában. A főcél az volt, hogy ellenőrizze az új kolóniák valóságos életét.

— Jaffa első rabbi: Naitali Herz Halévi nagyon intranzigens álláspontot vallott és azt követelte az első kolonistáktól, hogy a Tórának a mezőgazdasággal kapcsolatos törvényeit maradéktalanul tartsák be. Ő alapította meg Jaffában az első Talnud-Tórát, amely egyúttal a templom céljait is szolgálta. Ebben az első minjanba tartozott Blachard is, aki annak idején franciá konzul volt. Rabbi Halévi szigorúan ügyelt az évenkénti truma és maaszér adására. Voltak olyanok, akik szívesen tettek eleget az isteni parancsnak, mások viszont nagy tehetetelnek tartották, hogy miután leadták a török kormány által követelt tizedet, még újabbat is adjanak. Ez a kérdés valóban súlyos feladat elé állította a telepeket. Hiszen korlátolt anyagiak fölött rendelkeztek.

— Halévi rabbi nyilvántartotta azok neveit, akik nem tettek eleget a Tóra parancsainak. Elérkezett a smita év, melyben a földet paragon kell hagyni. Ez megoldhatatlannak látszó nehézséget jelentett, mert az amúgy is szegény telepek nem tudták, honnan pótolják a paragon hagyandó földet hozadékát. Így — sajnos — számosan megszegték a parancsot és az egész földet bevetették. Csak egy telep tartotta be a parancsot: Ekron. Ez a kis kolónia szűkszálékosan betartotta a parancsot. A többi kolóniákon akadtak, akik betartották, voltak viszont, akik nem.

MEGTÖRTÉNIK A CSODA

— Mit lesz Isten? — itt igazán lehet ezt mondani. Kifűnt a következő esztendőben, hogy azoknak, akik betartották az előírt, egyszerű természetű, viszont akik nem tartották be, azoknak megélték a természet mezei eregk és egy bizonyos fajta légy, amelyet eddig nem ismerlek, pusztította el a megmaradt termést. Az e célra kiküldött agronomusok hibába tanúsították a dolgot, nem tudták a nyíljárta jönni. Ecbá Elohim ze, Isten újának tartották a jelenséget az akkoriak.

Rabbi Halévi halála után Jaffa nagyobb községgé fejlődött. Rabbi Avrohom Jicchok Kook-ot választották meg lelki vezetőnek.

— Az ő fellépésével az erci vallásos élet új fejezete kezdődik a fivunak. Első lépése az volt, hogy a török kormány által szűs adókkal és terhekkel sújtott mezőgazdaságnak valási téren emberileg érthető könnyítéseket adott. Természetesen a Tóra szellemében dolgozott ki terveket, amelyek értelmében a földművelés terén új tartalmat meg a parancsokat, hogy az nem állította őket teljesíthetetlen feladatok elé.

A liberális szellem ellen a régi Jeruzsálem fellázadt. Különösen Rabbi Chajim Sonnenfeld zel, aki Magyarországról jött, hirdett harcot a könnyítések ellen és szerinte a Tóra előírásait újra a legteljesebb szigorral kell alkalmazni.

270 ÁSKENÁZ ÉS SZEFÁRD RABBI JERUZSÁLEMI ZSINATA

Rav Kook azt kérte a jeruzsálemi rabbinátustól, hogy hívjanak össze a Palesztinában élő rabbikból egy nagy asztá-t, melynek feladata az kellene legyen, hogy ebben a kérdésben egységes eljárást állapítsanak meg. A zsinatot meg is tartották. 270 áskenáz és százharz rabbi vett részt. Közöttük néhány akkor élő nagy Tóra-tekintély is. Több hélig tartó tárgyalás után a zsinat Rav Kook döntését támogatta és ily értelemben határozott. Ennek lényege az volt, hogy megfelelő megfigyeléseket kell beállítani, akik felügyelnek majd arra, hogy az eladusra kerülő termények megfelelő módon kezelhessenek ebből a szempontból. Ezt az intézkedést annak idején országosan bevezették és ma is érvényben vannak. Csúpán Rav Sonnenfeld és néhány másé tartott ki tovább eredeti álláspontja mellett és minden vásárolt mennyiségből külön-külön róták le a tizedet. Ma már szervezett intézmény áll az ügy szolgálatában és a Vaad Hakhil felügyel a kérdésre. Minden tized a „levitáknak” jut és ezt ma már az Ereben természetesen találják. Ma már oly természetes ez, hogy erről nem is beszélnek, vagy vitatkoznak már. Így egyeztethető össze a mai kor a Tóra szent parancsait.

MILYENEK VOLTAK AKKORIBAN A BIRTOKVISZONYOK?

— Az akkori birtokviszonyok elég nehézkesek voltak. A török kormány nagy nehézségeket és akadályokat gördített a földvásárlás elé. Mint francia konzulnak a hatóságoknál szabadabb bejárásom volt és ezt arra használtam fel, hogy itt-ott egy kis földet megvásárolhassak. Ekronban mű-

veltem meg az első vásárolt földterületet és nem dicsékvésépen mondom, de minden egyes előírást betartottam, ami a smitái és egyéb előírásokat illeti.

— A Saron völgyben, Tel Mond közelében parcellázás alatt levő földterületet harminc évi szívós munka eredményeképpen gyűjtöttem egy blokkba. A háború után az angolok felhívizgálták a birtokviszonyokat és véglegesen rendezték a teleknyvi kérdéseket. Az a terület, amely parcellázásra kerül, három nagy felelőds előtt álló község veszi körül. Tel Mond, Klar Hess és Cherut. Ezeknek terjeszkedése csak úgy lehetséges, ha a földbirtokot, amely ebben a háromszögben fekszik, felparcellázom. Így határoztam el magam a parcellázásra.

— Talán fölösleges mondanom, hogy életemnek megfelelően azt szeretném, ha ezek a telepek minden szempontból vallásosok lennének. Ezért határoztam el azt is, hogy az előirányzott köztelkek közül bőven lesz hely templomok és más, vallást szolgáló középületek számára. Az volna életem legnagyobb jutalma, ha ezeken a felosztott, illetőleg parcellázott földterületeken a földművelés terén új életkezdés alakulna ki, amely emlékeztetne arra a munkára, amelyet öven éven át Palesztina érdekében kifejtettem.

— Így végződött egyik beszélgetésünk Blacharddal, aki mintaképe a régi igazi zsidó pioniroknak, aki most 70 évvel vállán rója Erdély nagy városait, hogy lehetővé tegye nekünk is, hogy ezeknek az új vallásos területeken birtokrészeshez juthassunk, aránylag nem is drágán, sőt ismerősen az ottani földárakat, határozottan olcsón.

Néhány napig maradt még Chana Blachard közöttünk és örvendünk, hogy egy ilyen kivételesen levő palesztinai ember-típussal is megismerkedhettünk. (—)

— Zsidó-arab közeledés Palesztinában. (Jeruzsálem.) Az összes palesztinai körökben nagy meglepéssel fogadják az angol kormányzóság terveit az ország új alapokon való átszervezésére, ami az ország összes lakosai jogainak és érdekeinek tiszteletben tartását fogja biztosítani. Egyébként napról-napra fejlődik a zsidó és arab lakosság közötti közeledés. A zsidók és arabok között a kereskedelmi ügyletek szívesen légkörben alakulnak és úgy látszik, hogy a multra féltott borítanak.

— 128 menekült gyermek érkezett Hajtába. A németek által elfoglalt közép-európai államokból újabb 128 gyermek érkezett Hajtába. Ez az első csoportja annak az 500 tizenegy és tizenhárom év közötti gyermeknek, akik számára a palesztinai kormány rendkívüli bevándorlási engedélyeket adott. Ötvenkét gyermeket palesztinai rokonai vettek gondozásba, míg a többieket a telavivi Strauss nevezetű egészséggondozó intézetben helyezték el. A gyermekek és rokonai találkozására sok megható jelenetre adott alkalmat.

— Tízezer dollárt adományozott egy ismeretlen a Váad Leumina. A zsidó nemzeti tanács elnöke, Pinchas Rutenberg egy ismeretlen amerikai adományozótól tízezer dollárt kapott a palesztinai jisivu konstruktív segélyező alapjárá.

Az erdélyi zsidóság legkedveltebb találkozó helye
Pensiunea KATZ
BUCUREȘTI, Str. Capitan Feraru No. 6.
Parter, în dosul Teatrului Regina Maria la Podul Senatului. TELEFON 5.43.05.

A hadsereg felszereléséért

A hadseregnek sok pénzre van szüksége. Jegyzetelő felhív hadseregfelszerelési pénztárjegyeket (honokat), amelyek minden nap a hivatalos órák alatt a nagybankoknál, valamint a pénzügyigazgatóságnál jegyezhetőek, ahol az ehhez szükséges iratok (blanketák) is kaphatók.

Ezek a kötvények a legkedvezőbb feltételű állampapírok, mivel 4,5 százalékkal kamatoznak. Jegyezhető három, vagy öt éves lejáratú hon, ahogyan a jegyzőfél akarja. Hat hónap múlva az állam a jegyzett összeg egyötödét (20 százalékát) visszafizeti, míg a három vagy öt éves határidő lejárla után az egész összeget.

Hat hónap múlva az esedékes 20 százalékos részlettel és a szelvény összegével adó fizethető az államnak tartómnynak, vagy a községnek.

Akinek a lejárat előtt pénzre van szüksége a Banca Nationalától a névérték 70 százalékának megfelelő lombardkölcsönt kaphat honjaira, ugyanilyen kamat mellett.

Minden román állampolgár, aki az ország érdekét szívesen viseli, köteles pénzével elősegíteni a hadsereg felszerelését.

— Meg kell menteni két 80 éven felüli zsidó özvegyasszonyt a meggyáztól és éhhaltól. Két szerencsétlen, magatehetetlen özvegyasszonyt, özv. Steimarné és özv. Róhiné, mindketten 80 éven túl, a legnagyobb nyomorban és nélkülözések között éheznek és láznak a nagyvárosi Negulescu (Ligei) utca 22 szám alatti pincelakásukban. A valaha jobb napokat látott két zsidóasszony volt vértartó kereskedők özvegyei, mindenképp elhagyatva nyomorognak a jég hideg pincében. A sok éhezéstől és kemény fagytól teljesen elterlenedve, alig pisilakol már beünnik az élet. Felhívjuk a jószívű zsidó közönséget, hogy természetben és készpénz adományaikkal kiadóhivatallunk is készségegel lovabbít.

— Vállalok garantált perfektséggel névös német levelezéseket és ügyiratok fogalmazását, ugyszintén héber, angol, német nyelvtanítást. Weisz K. Rimanoözy utca 4. I. em. 8 ajtó.

— Irodának és rendelőnek kiválóan alkalmas szép nagy világos szoba (esetleg butorral is) azonnalra kiadó. Rimanoözy-utca 4 sz. I. em. 8 ajtó.

Újév utáni olcsó vásár van!
Most ragadja meg az alkalmat, mert **seholsem rendelhet olyan olcsó és versenyen felül jó álló modern formafűzőket, csipőszorítókat, melltartó és princesseket, egészségi — alkalmi — és gyógyhaskótöket, mint Kováts Sándorné fűzőspecialistánál (Nilsesz-lelep)**

Minőségben örökben izlésben szöveit
különlegességünk vezünk!
Dus választék! Szolid kiszolgálás
Havas és Grünfeld
besztőárúház
Oradea, Piața Regina Maria I. (Kishido)

Oh, jaj a kalapod!
Flora
kalap, annak nem art, mert visszahajló
Nem baj
Flora és Romagna márkájú férfi kalapok rendkívül olcsó árban és nagy választékban kaphatók

HELLER & DEUTSCH
kalapgyár Ierakalaban, Nicolae Iorga ucca No. 21.

Vulcan
Oradea, B-dul Reg. Ferdinand I.
Legokosbóban árusít
aktatáskát, bőröndöt, női kezításkát és bőrdíszmü-különlegességeket!!

VIII. Frigyes dán király megakadályozott egy orosz pogromot

A Kopenhágában megjelenő „Illustreret Tidende” legutóbbi számában a következő érdekes történetet beszéli el:

Ötven évvel ezelőtt a kopenhágai főrabbi bizalmasan arról értesült, hogy a legközelebbi pénteken Oroszországban egy nagy pogromot akarnak rendezni. A pogromterv hírére a kopenhágai főrabbi felkeresett egy Kopenhágában élő gazdag és előkelő oroszországi származású zsidó kereskedőt, Melchior Mózeszt, akit rábírt arra, hogy ebben az ügyben kérjen audienciát VIII. Frigyes dán királynál. Az audiencián Melchior Mózes megjelent és arra kérte a királyt, hogy lépjen közbe és bírja rá közeli rokonát, a cárt, hogy akadályozza meg a pogromot. Frigyes király roppant diplomatikusan kijelentette, hogy mély sajnálatára nem áll módjában Oroszország belügyeibe avatkozni.

Melchior Mózes csalódottan állt a király előtt, majd így szólt:

— Remélhetőleg felséged lekiismerete nyugodt lesz, ha majd a közeljövőben pogromhíreket hall Oroszországból...

Melchior szavai nagy hatással voltak a királyra, aki így szólt:

— Legyen nyugodt, el fogok követni minden tölem telhető!

Melchior erre telemelkedett és minden etikettrel megfélekedve így szólt a királyhoz:

— Felség! Egy olyan egyszerű embernek a köszönete, mint én, nem lehet nagy jelentőséggel felsegedre. De Isten áldása e nagy cselekedetért sokat jelenthet!

Frigyes király azonnal írt a cárnak. A pogrom, amelyre már minden előkészületet megteltek, elmaradt.

Melchior Mózes 1921-ben halt meg Kopenhágában 88 éves korában.

Melchior Mózes, aki a Kopenhágai Gerson Melchior nagykereskedő fia volt, egyik legnagyobb emberbarátja volt Daniának. Szobra az általa teremtett munkásokolonia bejáratánál ma is látható. Elejében rendkívül sokat dolgozott a zsidó jóléti intézmények kiegészítéséért és évtizedekig elnöke volt a zsidó betegsegélyzőnek. A kopenhágai kereskedelmi életben vezető szerepet töltött be. 1912-ben halt meg 88 éves korában. Emlékét igen sok jóléti intézmény őrzi, amelyekre vagyonaának túlnyomó részét hagyományozta.

— Az Erdélyrészi Palesztina Hivatal közleménye. A palesztinai „Gaviah” üvegyárnak, üzemének kibővítése folytán szüksége van a következő szakmunkásokra: 2 „Hohlglasmacher” munkásra, akik a „Schiller” féle fél-automata géppel dolgoznak. 3 „Glasanfaenger” munkásra, 1 „Pressglasmacher” munkásra. Ezen követelményeknek megfelelő szakmunkások jelentkezzenek „Oficiul Palestinean”, Timisoara, IV. bul. Berthelot 3. címen.

— Az Erdélyrészi Palesztina Hivatal keresi a következő egyéneket: 1. Lifschitz Ovsaj, Tema és Lilla, Lembergől, Poleskigo 82. 2. Bertold Lazar és felesége, Berlin. Fentemlítt személyek, vagy azok, akik tudnak valamit ezekről, körelnék jelentkezni Oficiul Palestinean, Timisoara, IV. bul. Berthelot 3 címen. — A Palesztina Hivatal kéri az összes lengyel menekülteket, akik tudnak valamit Sarah Karny asszonyról, palesztinai állampolgár, — aki állítólag Romániába menekült Lodz-ból — közölnék azonnal címét a Palesztina Hivatallal. Az eddig kapott információk szerint az illető jelenleg egy szülőszeti szanatóriumban van.

Newyork. — Az amerikai United Synagogue nyilvánosságra hozta programját az amerikai zsidó hitközségek vallásos életének felénkítésére. A terv keresztülvételében 1200 amerikai zsidó szellemi vezető foglalkoztatnak. A program főbb célkitűzései: 1. A hitközségek taglétszámának növelése. 2. Segítség az egyes hitközségeknek vallásos iskolák létesítésére. 3. Együttműködés azokkal a zsidó és keresztény szervezetekkel, amelyek a zsidó-keresztény barátság ápolásán fáradoznak.

Vilna. — Tizenkét lengyel jesiva tanítvánnyal és tanszemélyzettel menekült Vilnába. Ezek között van a mezeri jesiva 120, a miri jesiva 285, a kamenczi-htovszki jesiva 195, a kklki jesiva 200, a baranoviel jesiva 115, a bilaiszloki jesiva 175, a pinski jesiva 120, a lombi jesiva 155, a grodnói, volozsini és lublini jesivák egyenként 40 tanítványa. — Működés néhány héttel a lengyel-német háború kitörése után az összes vilnai zsidó napilapok beszüntették megjelenésüket, a napokban újból megjelent az egyik földis napilap. A lap címe: „Wilnaer Togblatt” és dr. Vigoczki, a vilnai zsidó hitközség elnöke szerkeszti. A közeljövőben hatóság engedéllyel két másik zsidó napilap jelenik meg.

Tel-Aviv. — A tel-avivi Popular Housing Company 115 dunam földet vásárolt meg egy saronai német telepéstől. Ezen a földterületen a rohamos gyorsasággal terjeszkedő zsidó város egyik új elővárosát akarják felépíteni. A föld a Jarkon folyó északi partján és a Herzlija kolónia felé vezető út mentén fekszik. A földet kis parcellákra osztják, hogy kicsi házak felépítésére alkalmas legyen.

Amsterdam. — Dr. Ivan Creveld, amsterdami békebíró és dr. H. Sanders, az ismert név ügyvéd és a rotterdami zsidó hitközség elnöke kihallgatáson jelentek meg Garbrondy új holland igazságügy-miniszter előtt és követelték, hogy a kormány fogadtassa szigorú intézkedéseket a hollandiai antiszemita propaganda letörlésére. — A hágal rendőrség elkobozta a „Mishorn” című antiszemita folyóirat újabb kiadását. A folyóiratot egy holland csoport adta ki, amely szoros kapcsolatokat tart fenn az erfurti Ulrich Fleischhauer hírneves Weltdienst nevű antiszemita és náci-propaganda központjával.

Jeruzsálem. — A kormány által közzétett hivatalos statisztika szerint az 5699 zsidó évben keréken 35.000 zsidó vándorolt be Palesztinába. A háború kitörése óta bevándorolt zsidók száma 5200. Ebből legálisan 2300 zsidó vándorolt be. Az április-októberi szejul certifikátjaival rövidesen újabb 2500 zsidó érkezik az országba. A háború kitörésének pillanatában 5500-an rendelkeztek certifikáttal, ezek közül Palesztinán kívül háromezren voltak német-országban.

Berlin. — A hivatalos német statisztika szerint 1938 október elején mindössze 185 ezer zsidó élt Németországban és a Szudétavidéken. Az Ausztriában maradt zsidók száma nem szerepel a kimutatásban. E 185 ezer lélek közül 77 ezer a férfiak, 108 ezer a nők száma. A számadatok kizárólag azokat a zsidókat tüntetik fel, akik zsidó felekezeti-ekrek vallották magukat. A Németországban élő 185 ezer zsidó közül körülbelül 95 ezer Berlinben lakik.

Genf. — A svájci nemzeti tanács legutóbbi ülésén több tanácsos kérdést intézett a kormányhoz a svájci zsidó tartózkodásával és beutazásával kapcsolatban. Az egyik tanácsos megkérdezte a kormányt, hogy nem áll-e módjában engedélyezni azon menekültek beutazását, akiknek nincs lehetőségük a továbbutazásra. Több tanácsos követelte, hogy hosszabbítsák meg az engedély hiányában levő menekültek tartózkodási engedélyét, még akkor is, ha ezáltal az államnak kellene őket támogatniuk javasolták, hogy rendkívüli megadózottságnak vessék elő a Svájcban tartózkodó jómódú külföldieket és ezen adó bevételeiből támogassák a menekülteket.

Szimpátia megnyilatkozások a Blachard-féle földvásárlási akció mellett

Vasárnap délelőtt a nagyváradi városi házban díszteremben — amelyet a város polgármestere díszetreméltó gesztussal rendelkezésére bocsátott egy zsidó meeting céljaira — nagy Keren Hajjesod gyűlés volt, amellyel megkezdődött a nagyváradi gyűlési akció.

A gyűlés a szokott formában folyt le, a delegátusok: dr. Mann cernauti ügyvéd, prof. N. M. Gelber jeruzsálemi delegátus, Péterfi Endre szintén palesztinai kiküldött nagy beszédében ismertették a zsidó ország ujféltelési alapjainak célját és eddigi eredményeit.

Volt azonban a gyűlésnek egy olyan epizódja, amelyre több erdélyi városban, de különösen Kolozsváron feligyeltek. Prof. N. M. Gelber, amellel, hogy a Keren Hajjesodnak csinált propagandát, — ami természetesen is, — egyúttal a Chanan Blachard-féle telektelezési akcióról is nyilatkozott olyan tónusban, mintha az „konkurrens” volna a Keren Hajjesodnak. Ezzel kapcsolatban az a hatvan kolozsvári fölévencsáló, akik valamennyien megfelelő garanciát kaptak arra, hogy a Blachard által eladott területek minden tekintetben komoly és megbízható telektelezési akció útján jöttek létre, ugyancsak prominens erdélyi zsidó vezetőférfiak: adhoc értekezletet is tartottak, amelyen négyen elítélték a KH delegátus halkanpáscit, mert a K. H.-nak semmi kapcsolata nem lehet a Blachard-féle akcióval.

Amikor Blachard a szóbanforgó és parcellázásra került földterületet megvásárolta Palesztinában, akkor még sem a Keren Hajjesod, sem a Keren Hajjesod nem is léteztek. Még a múlt század vége felé vásárolta ezt és nem úgy, ahogy azt prof. N. M. Gelber tendenciózusan beállította. A kolozsvári értekezlet bevizsgálta újból a Blachard-féle telektelezési akció részét is és megállapította, hogy ez a dúsgazdag palesztinai parcellázó minden garanciát megadott arra nézve, hogy akciója komoly és a vásárlóknak minden biztosítékát meg van adva nézve, hogy földvásárlásuk, amelyet eszközöltek, reálitabilis és komoly üzlet.

A kolozsvári értekezlet megbízottai, dr. Glazner Isák és Klein Eljahu rabbi, akik vezetői az erdélyi nárcachista mozgalomnak is, kijelentették, hogy dr. Fischer József, a nyug. szerb. országos iroda elnöke, v. képviselő, mint jogász felhívta a Blachard-féle eladások jogi biztosítékait, a tel-avivi telekkönyv adatait és Blachard által adott megfelelő garanciák után kijelentette, hogy az ügyet tekintve levőnek találja és mindenképpen ajánlja, akinek módjában áll, hogy biztosítson magának a Saron völgyében telepedésre alkalmas telket, hogy ott egy-egy erdélyi vallásos kolónia létesüljön. Különben dr. Fischer József is a telekvásárlók között van.

Végül az értekezlet résztvevői csodálkozással állapították meg, hogy a Keren Hajjesod delegátusa határozati tulitűpést követelt el, mert egy delegátusnak semmi köze nincs olyan magánjogi ügyelethez, amelyek gúnyú és palesztinai zsidók között létezhetnek. Ez nem tényleg a KH érdekeit és ezért még prof. Gelber nagyon szép eredménnyel benyomoltatta a nagyváradi és általában az erdélyi Keren Hajjesod kampányt.

BUN DE IMPRIMAT.
„GRAFICA” ORADEA

5-U-M-D-R

MIRE KELL KÉSZÜLNI?

Rabbi Koppel Reich-hez bejött egyik fia és látta, hogy éppen készül a szombat előadásra. Néhány is kell készülni egy előadásra? — kérdezte a fiát.

Mire R. Koppel Reich így felelt: — Arra, amit elő akarsz adni, nem kell készülni, de készülnöm kell arra, amit nem akarsz előadni...

AZ ÉRTHETETLEN HAZASSÁGANGYAL

Rabbi Cvi fia szorult helyzetében összeházasodott egy gazdag, de tudatlan ember lányával. A rabbi elcsúszta nem akart beleegyezni, de mikor hallotta, hogy a lánykötés oly hatással volt a lány apjára, hogy féltelmében elajult, mégis engedte a hozzájárulását. „Ha ennyire tisztelt a Tórá, akkor mérsékelhet olyan alacsony fokot”. A fiához fordult a szombat így szól: — Érted, hogy te belementél a házasságba, de nem érted az éget anygalt, aki a házasságok írtis van rendelve, annak nem kell semmi, pénze sincs szükségére, — miért hozta össze ezt a házasságot?

A NEGTORPÉDÖZÖTT CIRKALON.

— Kapitány ur, azt hiszem, elsüllyednek.

— Nem baj fiám, holnap megcsófolják.

ROTSCHILD ÉS RABBI AKIBA

Az amsterdami gazdag és tudós Rabbi Akibához jött egy rabbi, aki lánya férjhezadásához gyűjtött. R. Akiba barátságosan fogadta, hosszú tanulmányi diskurzust folytatott vele, aztán adott neki szép összeget és így szól hozzát: — Mikor Frankfurtba megy, mondja meg Rothschild bérnöknek, hogy én csúnyá adtam.

A rabbi elcsodálkozott. Egy ilyen fámber ember, mint az amsterdami Rabbi Akiba, hirtelre a jótékonysággal? Mikor Frankfurtba érkezett, mégis szegyenkezve átadta az üzenetet Rothschildnak. Mire a bérnök megvondta: — Megállapodás ez közöttünk. Én elfoglaltságomban nem vizsgálhatok meg mindenkit, aki hozzám fordul. Azért megbeszéltem R. Akibával, üzenje meg nekem minél, hogy ő mennyit adott és én adom azután ennek hátszercsét...

ABRAHAM ÉS LOT JÓTEKONYSÁGA

A berdecsői Rabbi Levi Hecchok gyűjtött szegények számára. Egy gazdag ember, aki nem imádkozott, csak csekély adományt adott neki. Moid mikor megadta, hogy ki volt a gyűjtő, utána szaladt, hogy kárpótolja.

— Bocsásson meg Rabbi, nem tudtam... — Hallgass ide, — felelte R. Levi Hecchok — Abrahámról olvasunk, hogy „látta, ime három ember állt előtte”, egyszerű emberek, sőt a Talmud szerint azt hitte, hogy három arab és mégis „elölük szellett” és jótékonyságot gyakorolt velük. Lótról pedig azt olvassuk, „és látta az angyalok Szodomába”. Mikor Lot angyalokat látott, előlük sietett, ha emberek lettek volna, nem törődött volna velük. A zsidó emberek pedig, — felelte be a berdecsői — aki Abrahám imédeke, Abrahámtól kell tanulnia és nem a szodomai lótról.

BISMARCK ÉS DISRAELI

1878 végén Dietze-Barby német birodalmi gyűlés képviselői lényeg kérdést intéztek a kancellárhoz: kit tart a legkiválóbb diplomának. Erre Bismarck így felelt: „Hogy kit tartik a legkiválóbb diplomának, azt nem mondhatom meg. De utána mindjárt Disraeli következik”.

VALTOZÁSSAL

A Malhimet kérdezte egy erctnek híve: — Rabbi, van mód reá, hogy szabad legyen cigarettázni szombatban?

— Van, — felelte a Malhim — simujjal, változással.

— Hogyan?

— Egyszerűen, — mosolygva a Malhim — az ég végei a szájban...

CSAK IGY LEHET...

A praktikáns jelenti a főnöknek:

— Főnök ur, itt van az utazó.

— Kérje be.

De hiszen tegnap azt ízeztet mondani, hogy ha megvesser jön, hát kidebja.

— Na, hát kidebja be, hogy kidebja.

